

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Π.Μ.Σ.: ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: Πολιτισμικές Σπουδές: Σημειωτική και Επικοινωνία

Διπλωματική εργασία:

Ο εθελοντισμός σε δομές κοινωνικής πρόνοιας ως ατομική και κοινωνική δράση. Συγκριτική ανάλυση των κινήτρων εθελοντών κοινωνικής πρόνοιας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, στο πλαίσιο των κοινωνικών αλλαγών στη χώρα μας.

της **Στυλιανής Μποτόσογλου**

Επιβλέπων Καθηγητής: Αργύρης Κυρίδης

Εξεταστές:

Βαμβακίδου Ιφιγένεια, Καθηγήτρια ΠΤΝ/ΠΔΜ,

Τσιούμης Κωνσταντίνος, Καθηγητής ΤΕΠΑΕ/ Α.Π.Θ.

Θεσσαλονίκη, Απρίλιος 2019

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής μου εργασίας, κο Αργύρη Κυρίδη, για την πολύτιμη βοήθειά του κατά τη συγγραφή της παρούσας εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό για την υποστήριξη κατά την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας και συγκεκριμένα στους επαγγελματίες της Κοινωνικής Πρόνοιας του Παραρτήματος Θεσσαλονίκης, κο Σωτήρη Μουρουδέλη και κα Άννα Δαλιάνη, τόσο για τη συμβολή τους στη διεκπεραίωση αυτής της εργασίας όσο και για τη σπουδαία καθοδήγησή τους κατά την εθελοντική δράση των πολυετών εθελοντικών σειρών.

Copyright © Μποτόσογλου Στυλιανή, 2019.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

Όνοματεπώνυμο: Στυλιανή Μποτόσογλου

A.E.M.: 735

Ηλεκτρονική διεύθυνση: stellabo1@hotmail.com

Έτος εισαγωγής: 2016

Κατεύθυνση: Πολιτισμικές Σπουδές: Σημειωτική και Επικοινωνία

Τίτλος διπλωματικής εργασίας: Ο εθελοντισμός σε δομές κοινωνικής πρόνοιας ως ατομική και κοινωνική δράση. Συγκριτική ανάλυση των κινήτρων εθελοντών κοινωνικής πρόνοιας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, στο πλαίσιο των κοινωνικών αλλαγών στη χώρα μας.

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον περιορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι το/τη συγγραφέα.

Ημερομηνία 17 -4- 2019

Ο/Η δηλών/ούσα

Μποτόσογλου Στυλιανή

Περίληψη

Το θέμα της παρούσας εργασίας έχει να κάνει με τον Εθελοντισμό και κυρίως πραγματεύεται τα κίνητρα που ωθούν τα άτομα στην Εθελοντική δραστηριότητα. Αρχικά γίνεται αναφορά στην έννοια και τα χαρακτηριστικά του Εθελοντισμού. Για την υλοποίηση της έρευνας επιλέχθηκε δείγμα εθελοντών από το τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού οπότε στη συνέχεια πραγματοποιείται περιγραφή του έργου του Ερυθρού Σταυρού και των ομάδων εθελοντισμού που διαθέτει. Η εργασία καθώς και το ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκαν εμπλέκουν το πλαίσιο των κοινωνικών αλλαγών που συμβαίνουν στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.

Λέξεις-Κλειδιά

Εθελοντισμός – Κίνητρα - Εθελοντική δράση - Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός – Εθελοντές – Κοινωνικές αλλαγές

Abstract

The theme of the present thesis has to do with volunteering and is mainly dealing with the motives which stimulate people to volunteer work. Primarily, reference is made to the concept and the characteristics of volunteering. For the implementation of this research, a sample of volunteers from the Social Welfare Department of the Hellenic Red Cross was chosen whereat subsequently a description is made on both the work of the Red Cross and the volunteer groups that supplies. The assignment plus the questionnaire which were distributed involve the frame of the social changes which take place in Greece nowadays.

Key Words

Volunteering – Motives – Volunteer work – Hellenic Red Cross – Volunteers – Social changes

Περιεχόμενα

Πίνακες, Διαγράμματα, Γραφήματα.....	8
Εισαγωγή-Ερευνητικό Ερώτημα:	9
Κεφάλαιο 1: Η έννοια και η σημασία του εθελοντισμού	11
1.1 Ορισμός του εθελοντισμού	11
1.2 Πλεονεκτήματα του εθελοντισμού	13
1.3 Μειονεκτήματα του εθελοντισμού - Κριτική	15
1.4 Μορφές εθελοντισμού και κίνητρα.....	16
Κεφάλαιο 2: Διεθνές Κίνημα Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου & Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός	19
2.1 Βασικές Πληροφορίες για το Διεθνές Κίνημα Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου.....	19
2.2 Ιστορία και Εξέλιξη του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού	20
2.3 Τμήμα Εθελοντών Κοινωνικής Πρόνοιας	22
Κεφάλαιο 3: Η Ελλάδα της Κρίσης	26
Κεφάλαιο 4: Έρευνες σχετικές με τον Εθελοντισμό	28
Κεφάλαιο 5: Μεθοδολογία έρευνας.....	37
Κεφάλαιο 6: Αποτελέσματα, Συμπεράσματα και Συζήτηση.....	40
6.1 Αποτελέσματα.....	40
6.2 Συμπεράσματα και Συζήτηση	50
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	56
Παράρτημα.....	61

Πίνακες, Διαγράμματα, Γραφήματα

Εικόνα 2.1 & Εικόνα 2.2: Ιστορία Ερυθρού Σταυρού

Γράφημα 6.1: Ηλικία συμμετεχόντων στην έρευνα

Γράφημα 6.2: Φύλο συμμετεχόντων στην έρευνα

Γράφημα 6.3: Μορφωτικό επίπεδο συμμετεχόντων στην έρευνα

Γράφημα 6.4: Παρούσα εργασιακή κατάσταση συμμετεχόντων στην έρευνα

Γράφημα 6.5: Παρελθοντική εργασιακή κατάσταση συμμετεχόντων στην έρευνα

Γράφημα 6.6: Κίνητρα για εθελοντισμό συμμετεχόντων στην έρευνα

Γράφημα 6.7: Κίνητρα για εθελοντισμό στον Ε.Ε.Σ. συμμετεχόντων στην έρευνα

Γράφημα 6.8: Αντικείμενο εθελοντικής δράσης στον Ε.Ε.Σ. συμμετεχόντων στην έρευνα

Γράφημα 6.9: Συναισθήματα εθελοντικής δράσης συμμετεχόντων στην έρευνα

Γράφημα 6.10: Έτη εθελοντισμού συμμετεχόντων στην έρευνα

Γράφημα 6.11: Εθελοντισμός σε άλλο φορέα συμμετεχόντων στην έρευνα

Γράφημα 6.12: Αποτελέσματα εθελοντικής δράσης συμμετεχόντων στην έρευνα

Γράφημα 6.13: Προτροπή για εθελοντική δράση από τους συμμετέχοντες στην έρευνα

Γράφημα 6.14: Οφέλη εθελοντικής δράσης στους συμμετέχοντες στην έρευνα

Εισαγωγή-Ερευνητικό Ερώτημα:

Η εργασία εκπονήθηκε τον Απρίλιο του 2019, στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών σπουδών *Επιστήμες της Αγωγής* με κατεύθυνση «Πολιτισμικές Σπουδές: Σημειωτική και επικοινωνία», στο Τμήμα Νηπιαγωγών, του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει τίτλο «*Ο εθελοντισμός σε δομές κοινωνικής πρόνοιας ως ατομική και κοινωνική δράση. Συγκριτική ανάλυση των κινήτρων εθελοντών κοινωνικής πρόνοιας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, στο πλαίσιο των κοινωνικών αλλαγών στη χώρα μας*».

Στόχο της εργασίας αποτελεί η προσπάθεια διερεύνησης των κινήτρων που παροτρύνουν ένα άτομο στην εθελοντική δράση και συγκεκριμένα σε δομές που παρέχουν κοινωνική δραστηριότητα. Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι η χρήση ερωτηματολογίου και το δείγμα αποτελείται από 40 εθελοντές της ομάδας Κοινωνικής Πρόνοιας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού (παραρτήματος Θεσσαλονίκης).

Η εργασία δομήθηκε ως εξής :

➤ Το 1ο κεφάλαιο αναφέρεται στη γενικότερη έννοια και τη σημασία του εθελοντισμού, στα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που τον χαρακτηρίζουν, στις μορφές εθελοντισμού που υπάρχουν και στα κίνητρα που παροτρύνουν το άτομο σε εθελοντική δραστηριότητα.

➤ Στο 2ο κεφάλαιο παρέχεται πληροφόρηση για το Διεθνές Κίνημα Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου & την ιστορία και εξέλιξη του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού. Παράλληλα, περιγράφεται το τμήμα εθελοντών Κοινωνικής Πρόνοιας και οι δράσεις αυτού.

➤ Στο 3ο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην Ελλάδα της κρίσης.

➤ Στο 4ο κεφάλαιο παρατίθενται έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σχετικές με τον εθελοντισμό.

➤ Στο 5ο κεφάλαιο αναγράφεται η μεθοδολογία έρευνας της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας.

➤ Στο 6^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε ενώ παρατίθενται τα σχετικά συμπεράσματα και συζήτηση.

Έναυσμα για την επιλογή του θέματος ήταν η ενασχόλησή μου εθελοντικά με τον Ερυθρό Σταυρό καθώς και η επιθυμία διερεύνησης των κινήτρων που ωθούν το άτομο σε εθελοντική δράση. Η προσπάθεια διερεύνησης της συγκεκριμένης μεταβλητής που αφορά στα κίνητρα συνδέεται άμεσα με το πτυχίο του τμήματος Ψυχολογίας που κατέχω καθώς και σχετική εργασιακή προϋπηρεσία στο αντικείμενο που είναι υπό μελέτη, παρέχοντάς μου την ευκαιρία μέσω της παρούσας διπλωματικής εργασίας και της παρατήρησης των απαντήσεων των εθελοντών που συμμετείχαν, να διαμορφώσω προσωπικά συμπεράσματα αναφορικά με το ολοένα αυξανόμενο κοινωνικό φαινόμενο της εθελοντικής δράσης και να εξελίξω τις σχετικές γνώσεις μου.

Κεφάλαιο 1: Η έννοια και η σημασία του εθελοντισμού

1.1 Ορισμός του εθελοντισμού

Η απαρχή της προσφοράς και της εθελοντικής δράσης είναι βαθιά ριζωμένη μέσα στην εξέλιξη του ανθρώπου και στην ιστορία του. Όπου συναντάμε καταστροφή και ανθρώπινο πόνο, συναντάμε ταυτόχρονα και ανθρώπους που θέλουν να βοηθήσουν και να προσφέρουν στο συνάνθρωπο. Σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία ο πρώτος εθελοντής που συναντάμε ήταν ο Προμηθέας, ένας Τιτάνας που έκλεψε τη φωτιά από τους θεούς και την δώρισε στους ανθρώπους προσφέροντάς τους παράλληλα τις τέχνες και τη γνώση.

Σύμφωνα με τους Λουκά Αποστολίδη & Σωτήρη Παπασπυρόπουλο (2002: 45), *«ο εθελοντισμός είναι η οργανωμένη προσφορά υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο χωρίς την απαίτηση ανταλλάγματος, και ως τέτοια ορίζεται στα σύγχρονα λεξικογραφικά έργα»*. Σε αυτόν τον ορισμό εντάσσονται οι παρακάτω δράσεις που κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- α) Αλληλοβοήθεια
- β) Βοήθεια προς τρίτους (μέσω Κρατικών ή μη Κρατικών Φορέων)
- γ) Περιβαλλοντική Προστασία
- δ) Ευαισθητοποίηση – Εκπαίδευση
- ε) Πολιτική Συμμετοχή

Εκτός από τους Λουκά Αποστολίδη & Σωτήρη Παπασπυρόπουλο, ο Περικλής Πολυζωίδης αναφέρει πως (2006: 13), *«ένας ευρέως αποδεκτός ορισμός του «οργανωμένου εθελοντισμού» παραπέμπει σε «αυτοδιοικούμενες ενώσεις ατόμων», που συγκροτούνται για «την ανάληψη δράσης με στόχο την ευημερία των συνανθρώπων, είναι ανεξάρτητες, δε διανέμουν κέρδη και διοικούνται από μη αμειβόμενους εθελοντές» (Taylor, 1992)»*.

Στην εναρκτήρια ομιλία του συνεδρίου για τα 80 χρόνια από την ίδρυση του Σώματος Ελληνικού Οδηγισμού, ο Στέφανος Πεσμαζόγλου (2012) ανέφερε ότι «*πιο προσγειωμένος είναι ο ορισμός στην αγγλική Wikipedia: «Γενικά εθελοντισμός (Volunteerism) θεωρείται μια αλτρουιστική δραστηριότητα, η οποία υπηρετεί μεν την κοινωνία, αλλά μέσα από την προώθηση των ίδιων των ατομικών ενδιαφερόντων ή συμφερόντων προσωπικές δεξιότητες ή γνώσεις που ως αντάλλαγμα παράγουν/χαρίζουν μια αίσθηση αυτο-αξίας (self-worth) και σεβασμού αντί χρημάτων»· πρόσθετο προσωπικό κίνητρο για τους εθελοντές: «δικτύωση με χρήσιμες επαφές για μελλοντική απασχόληση», δίνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο μία άλλη οπτική στην προσπάθεια να οριστεί η εθελοντική δράση».*

Αφού συνδέσουμε διάφορους ορισμούς που έχουν προταθεί, ο εθελοντισμός αποτελεί οργανωμένη μορφή έκφρασης και προσφοράς που κατευθύνεται σε τρίτους, όχι συγγενείς ή φίλους, οι οποίοι χρήζουν βοήθειας και/ή υποστήριξης. Ο εθελοντής διαθέτει προσωπικό του χρόνο και ατομική προσπάθεια και χαρακτηρίζεται, ως συνήθως, κυρίως από την επιθυμία να ανακουφίσει άτομα ή ομάδες ατόμων από δυσκολίες που αντιμετωπίζουν. Ανεξάρτητα από το χρόνο προσφοράς που διατίθεται από κάθε εθελοντή, την προσπάθεια που καταβάλλεται, το άτομο ή την ευπαθή ομάδα στην οποία στρέφεται η προσφορά, το αποτέλεσμα της προσφοράς αυτής καθώς και οποιαδήποτε άλλη μεταβλητή που δύναται να ποικίλει από εθελοντή σε εθελοντή, υπάρχει μία μεταβλητή που στην έννοια και τον ορισμό του εθελοντισμού παραμένει πάντα σταθερή: πρόκειται για μη αμειβόμενη εργασία, με την έννοια της απουσίας χρηματικών απολαβών. Ωστόσο, και παρά την απουσία χρηματικών απολαβών, ο εθελοντής δύναται να αποκομίσει άλλου είδους απολαβές όπως συναισθηματική πληρότητα, επαγγελματική γνώση και εμπειρία, κοινωνική συναναστροφή, ηθική ικανοποίηση και άλλα οφέλη, τα οποία θα αναλυθούν σε επόμενη ενότητα. Είναι σημαντικό να διαχωρίσουμε την εθελοντική δράση από άλλες δράσεις προσφοράς όπως είναι η φιλανθρωπία ή οι δωρεές/χορηγίες. Απαραίτητη προϋπόθεση του εθελοντισμού είναι η συμμετοχή σε αυτόν.

Κορυφαία έκφραση των εθελοντικών δράσεων στην Ελλάδα αποτέλεσαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, όπου συσπειρώθηκαν χιλιάδες πολίτες και με εθελοντική διάθεση προσφοράς βοήθησαν σημαντικά στην εύρυθμη και επιτυχή διεξαγωγή των αγώνων. Ωστόσο και πέραν των Ολυμπιακών Αγώνων, οι Έλληνες

κατά καιρούς έχουν δείξει τη βαθιά ευαισθητοποίηση και ενσυναίσθησή τους στα προβλήματα συνανθρώπων τους διαθέτοντας τους το χρόνο και την ενέργειά τους με στόχο την υποστήριξη και την ανακούφιση αυτών που το χρειάζονται.

Ανεξάρτητα από τα αποτελέσματα που έχει η εθελοντική προσφορά στον ίδιο τον εθελοντή, η εθελοντική δράση ορίζεται με περισσότερη πληρότητα και σαφήνεια όταν διακρίνουμε και τις ομάδες που εξυπηρετούνται. Σύμφωνα με τον Πολυζωΐδη (2006: 187) μπορούμε να διακρίνουμε πέντε βασικές κατηγορίες εξυπηρετούμενων ομάδων: (α) άποροι, (β) οικογένειες, νέοι και παιδιά, (γ) άτομα με αναπηρίες και ασθένειες, (δ) ηλικιωμένοι, και (ε) ευπαθείς και σε κατάσταση ανάγκης πληθυσμιακές ομάδες.

Ο Εθελοντισμός αποτελεί ένα πολύπλευρο ζήτημα που είναι ανέφικτο να εξηγηθεί από μία μόνο επιστήμη. Πληρέστερη θα ήταν η διεπιστημονική ανάλυσή του καθώς πέραν των ατομικών διεργασιών που συντελούνται και των ατομικών κινήτρων που ωθούν τον κάθε εθελοντή σε δράση, ο εθελοντισμός καταλήγει να αποτελεί κοινωνικό φαινόμενο που επηρεάζει παράλληλα όλη την κοινωνία είτε συμμετέχει σε αυτόν ενεργά είτε όχι. Οι προεκτάσεις που προκύπτουν έπειτα είναι πολλές και αγγίζουν ακόμη και οικονομικά δεδομένα χωρών.

1.2 Πλεονεκτήματα του εθελοντισμού

Η οργανωμένη εθελοντική προσφορά αποτελεί φαινόμενο πολλών ετών στις σύγχρονες κοινωνίες και εμφανίζει σημαντικό θετικό αντίκτυπο. Τα πλεονεκτήματα της ενεργής εθελοντικής δράσης είναι πολλαπλά και μπορεί να αφορούν τον ίδιο τον εθελοντή, τον εξυπηρετούμενο (δηλαδή αυτόν που λαμβάνει την εθελοντική βοήθεια) καθώς και γενικότερα το κοινωνικό σύνολο. Αναλυτικότερα, οι επιδράσεις μπορούν να περιγραφούν ως εξής:

α) Στον εθελοντή

Ο εθελοντής μέσω της συμμετοχής του σε οργανωμένες εθελοντικές δραστηριότητες δύναται να αναπτύξει κοινωνικές δεξιότητες που τον βοηθούν να λειτουργήσει καλύτερα στα πλαίσια κοινωνικών ομάδων, να αναγνωρίσει καλύτερα

τον εαυτό του και να εξελίξει πτυχές της προσωπικότητάς του, να λάβει γνώσεις και εμπειρία σε συγκεκριμένους τομείς προσφοράς, κ.ά. Πολυάριθμες ψυχολογικές και κοινωνιολογικές έρευνες σε όλο τον πλανήτη αποκαλύπτουν ότι η συστηματική ενασχόληση με τον κοινωνικό εθελοντισμό βοηθά όχι μόνο αυτούς που δέχονται βοήθεια αλλά και αυτούς που την προσφέρουν. Οι σχετικές στατιστικές μελέτες επιβεβαιώνουν ότι τα άτομα που συμμετέχουν ενεργά, συνειδητά και για μεγάλο χρονικό διάστημα σε εθελοντικές πρακτικές αισθάνονται πιο ισορροπημένα, λιγότερο δυστυχή και πολύ πιο ικανοποιημένα από τη ζωή τους σε σύγκριση με τα άτομα που δεν εμπλέκονται σε τέτοιες αλτρουιστικές δραστηριότητες (Μανουσέλης, 2017). Η εθελοντική δράση είναι συνδεδεμένη με ένα πλήθος χαρακτηριστικών θετικού περιεχομένου τόσο για το άτομο όσο και για το σύνολο της κοινωνίας: ικανοποιεί εσωτερικές παρορμήσεις, δημιουργεί φιλίες, ενισχύει την αυτοεκτίμηση και διδάσκει το θαυμασμό, παρέχει γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρίες που μπορούν να αξιοποιηθούν σε άλλους χώρους όπως στην κανονική εργασία, προάγει την κοινωνική ομαλότητα, εμπνέει ασφάλεια και διευρύνει τις κοινωνικές και πολιτισμικές σχέσεις (Πολυζωίδης, 2006).

β) Στον εξυπηρετούμενο

Ο εξυπηρετούμενος πέραν την άμεσης βοήθειας και υποστήριξης που λαμβάνει, όπως φροντίδα, ψυχολογική στήριξη, διαχείριση προσωπικών δυσκολιών, δύναται να αποκομίσει και δευτερογενή οφέλη όπως είναι η κοινωνική συναναστροφή, η αποκόμιση γνώσεων και μηχανισμών αντιμετώπισης δύσκολων καταστάσεων και γενικότερα οφέλη που αφορούν την αυτό-εξέλιξη και αυτό-ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

γ) Στο κοινωνικό σύνολο

Παράλληλα όμως με τα οφέλη που απολαμβάνουν ο εθελοντής και ο εξυπηρετούμενος, η εθελοντική ενέργεια γενικότερα προκαλεί και κοινωνικό αντίκτυπο. Σύμφωνα με τον Πολυζωίδη (2006: 17), «ο εθελοντισμός αποτελεί παγκόσμιο και διαχρονικό κοινωνικό φαινόμενο και έχει στρατηγική σημασία για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, την κατάργηση των διακρίσεων και την προαγωγή της κοινωνικής ενσωμάτωσης, την αντιμετώπιση κρίσεων από φυσικές καταστροφές και ένοπλες συρράξεις, την προστασία του περιβάλλοντος, τον περιορισμό του αναλφαριθμητισμού, τη βελτίωση της υγείας, την

προαγωγή της δημοκρατίας και για πολλά ακόμη κρίσιμα πεδία της μάχης του πολιτισμού για ένα καλύτερο μέλλον». Η εθελοντική δράση διαμορφώνει ομάδες ατόμων με περισσότερη ευαισθητοποίηση και ενσυναίσθηση απέναντι στον πόνο του άλλου, ανακουφίζει άτομα που βιώνουν πρόσκαιρες ή μόνιμες δυσκολίες, ενώνει ανθρώπους και απαλλάσσει από συμπεριφορές βίας και ρατσισμού.

1.3 Μειονεκτήματα του εθελοντισμού - Κριτική

Η εμφάνιση και συνέχιση της εθελοντικής προσφοράς είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το κράτος πρόνοιας και τη διαχείριση των κοινωνικά ευπαθών ομάδων από τα κράτη.

Η κρίση του κράτους πρόνοιας έχει δημιουργήσει την ανάγκη αντιμετώπισης και επίλυσης των πολλών και έντονων κοινωνικών ζητημάτων που προκύπτουν. Σύμφωνα με την Όλγα Στασινοπούλου (1990: 19), ο όρος «κράτος πρόνοιας» έχει επικρατήσει διεθνώς στη μεταπολεμική περίοδο και αντιστοιχούσε στη διεύρυνση της κοινωνικής λειτουργίας του κράτους στις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές κοινωνίες. Σύμφωνα με την ίδια (1990: 26), *«αποτελεί ένα ιδεατό μοντέλο κράτους βασισμένο στις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης και της σχεδιασμένης συλλογικής δράσης, με απώτερο στόχο την επίτευξη – ποσοτικά και ποιοτικά – της ευημερίας των πολιτών του και την εξάλειψη, ή τουλάχιστον τη σημαντική μείωση, της κοινωνικής ανισότητας».*

Οι νέες κοινωνικές δομές, οι νέες ανάγκες και πάνω από όλα η νέα οικονομία, έχουν αλλάξει το χαρακτήρα και το σκοπό του κοινωνικού κράτους, αναδεικνύοντας όλο και πιο έντονα την αδυναμία του να ανταποκριθεί στις αυξανόμενες απαιτήσεις που δημιουργούνται, ιδιαίτερα λόγω του κοινωνικού αποκλεισμού. Είναι ζωτικό, επομένως, οι πρωτοβουλίες του κοινωνικού κράτους να συνδυαστούν με νέες πρωτοβουλίες που έρχονται από τις μορφές αυτοοργάνωσης των πολιτών, δηλαδή από την κοινωνία της αλληλεγγύης (Λ. Αποστολίδης & Σ. Παπασπυρόπουλος, 2002).

Κατά καιρούς ωστόσο, έχουν ειπωθεί αρκετές επικρίσεις και σχόλια σχετικά με τη σκοπιμότητα ύπαρξης εθελοντικών οργανώσεων. Βασικότερη κριτική κατά του εθελοντισμού αποτελεί η πεποίθηση ότι το εθελοντικό δυναμικό καλύπτει ανάγκες με

δωρεάν και συνήθως ανειδίκευτα «εργατικά χέρια» ενώ θα μπορούσαν να δημιουργηθούν αντίστοιχες θέσεις εργασίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αντί να μειώνεται η ανεργία και να αξιοποιείται το μορφωμένο και εξειδικευμένο προσωπικό σε σχετικές έμμισθες θέσεις απασχόλησης, τα κράτη και η κοινωνία αρκούνται και «εξυπηρετούνται» με εθελοντές, εκμεταλλευόμενοι το αίσθημα προσφοράς και αλτρουιστικής διάθεσης ορισμένων ατόμων.

Σύμφωνα με το Χρόνη Πολυχρονίου σε σχετικό άρθρο του (2001: 1), «ο εθελοντισμός έχει έρθει και πάλι στην επιφάνεια στις ύστερες καπιταλιστικές κοινωνίες -ιδίως στις Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ εξαπλώνεται επίσης με ταχύτητα στη Δυτική Ευρώπη- ως μία εναλλακτική λύση απέναντι στις ευρύτερες κοινωνικές πολιτικές του κράτους. Η εντύπωση που συχνά δίνεται είναι ότι η εθελοντική ενασχόληση είναι η απάντηση στα πελώρια κοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα εκατομμύρια των φτωχών σήμερα καθώς και στις αυξανόμενες κοινωνικές ανισότητες και στην κοινωνική πόλωση». Ο ίδιος συνεχίζει, πως «ο εθελοντισμός ήταν πάντοτε η ιδεολογία των πλούσιων και των ισχυρών. Στόχος του είναι η δημιουργία δεσμών εξάρτησης, υποταγής και δουλοπρέπειας μεταξύ των πλούσιων και των φτωχών. Καθώς βασίζεται στη φιλανθρωπία των πλουσίων, συγκαλύπτει την εκμετάλλευση των φτωχών και την ανισότητα των κοινωνικών τάξεων. Καθ' όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ου, τα καλάθια με τα τρόφιμα στις γιορτές και λίγες ώρες εθελοντικής εργασίας από τους πλούσιους χρησίμευαν ως συμβολικές χειρονομίες ενδιαφέροντος για τα δεινά των φτωχών».

Παρακολουθώντας την παραπάνω κριτική που κατά καιρούς λαμβάνει χώρα ενάντια στην εθελοντική προσφορά, αναλογίζεται κανείς με διαφορετικό τρόπο το πλαίσιο της οργανωμένης εθελοντικής δράσης στην κοινωνία, τους εθελοντές και στους εξυπηρετούμενους.

1.4 Μορφές εθελοντισμού και κίνητρα

Οι μορφές εθελοντικής δράσης μπορούν να διακριθούν ως προς διάφορες μεταβλητές. Διακρίνονται σε άτυπη ή οργανωμένη δράση σε οργανωμένους φορείς προσφοράς, δια ζώσης ή online εθελοντική δράση, ως προς το ρόλο των εθελοντών

στην οργάνωση, ως προς τη διάρκεια εθελοντικής δράσης, ως προς το είδος αυτής κ.λπ.

Διακρίσεις για παράδειγμα που προτείνονται από τη Steph Dyson (2018), είναι ως προς τη διάρκεια των εθελοντικών προγραμμάτων:

- σύντομης διάρκειας
- μακράς διάρκειας

και ως προς το σκοπό αυτών:

- εθελοντικά προγράμματα διατήρησης, π.χ. σε περιβαλλοντικά προγράμματα
- στρατολόγησης και τοποθέτησης εθελοντικού δυναμικού
- άμεσης ανακούφισης σε κρίση, π.χ. πρόσφυγες ή έντονα καιρικά φαινόμενα.

Άλλη διάκριση, σύμφωνα με τον Π. Πολυζώιδη (2006: 35), είναι ότι υπάρχουν διάφορες εκδοχές του ποσοστού και του ρόλου των εθελοντών σε μία οργάνωση: οργανώσεις με εθελοντικά διοικητικά συμβούλια, οι οποίες απασχολούν σε μεγάλο ποσοστό αμειβόμενα στελέχη για την υλοποίηση δράσεων και την παροχή υπηρεσιών, οργανώσεις με εθελοντικά διοικητικά συμβούλια που παρέχουν υπηρεσίες επίσης μέσω μεγάλου αριθμού εθελοντών, αλλά ένα σημαντικό μέρος των διοικητικών και υποστηρικτικών λειτουργιών τους στηρίζεται σε αμειβόμενο προσωπικό και οργανώσεις οι οποίες έχουν μικρό ποσοστό εθελοντών σε τακτική βάση, αλλά μπορούν να κινητοποιούν πολύ περισσότερους, ανάλογα με το πρόγραμμα που υλοποιούν.

Ανεξάρτητα όμως από τη διαφορετικότητα και την ποικιλία στις μορφές εθελοντικής δράσης, υπάρχουν και ποικίλα κίνητρα που ωθούν ένα άτομο στην εθελοντική προσφορά. *«Το ισχυρότερο ίσως κίνητρο της εθελοντικής δράσης είναι η πεποίθηση ότι στο σύγχρονο, πολύπλοκο κόσμο μας, αυτή αποτελεί ένα από τα κατεξοχήν κρίσιμα εργαλεία για το συμμετοχικό μετασχηματισμό της ατομικιστικής μας κοινωνίας».* (Λ. Αποστολίδης & Σ. Παπασπυρόπουλος, 2002).

Σύμφωνα με τον Περικλή Πολυζώιδη (2006: 71), *«τα προσωπικά κίνητρα για την ανάπτυξη εθελοντικής δραστηριότητας διακρίνονται σε αλτρουιστικά, εγωκεντρικά*

(instrumental) και *κίνητρα αίσθησης υποχρέωσης* (Barker, 1993: 28)». Στην πρώτη περίπτωση εμπίπτουν η αλληλεγγύη προς τους φτωχούς, η συμπόνια για όσους βρίσκονται σε ανάγκη, η ταύτιση με τα προβλήματα συνανθρώπων, η παροχή ελπίδας και η διαφύλαξη της αξιοπρέπειας των παθόντων. Εγωκεντρικά κίνητρα μπορεί να είναι η απόκτηση δεξιοτήτων και εμπειριών, η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, η δημιουργία γνωριμιών και η άντληση προσωπικής ευχαρίστησης. Στην κατηγορία των κινήτρων αίσθησης υποχρέωσης ανήκουν το ηθικό και θρησκευτικό καθήκον, η συνεισφορά στην τοπική κοινωνία, η ανταποδοτικότητα και η πολιτική δράση για επιθυμητές αλλαγές. Αντίστοιχο εύρημα συναντάμε και σε μελέτη του Fitch (1987) σε μαθητές όπου αναφέρεται πως προσφέρουν εθελοντική δράση τόσο για εγωιστικούς όσο και για αλτρουιστικούς λόγους (“Understanding Volunteers’ Motivations”).

Η σημασία του να γνωρίζουμε τα κίνητρα που ωθούν τα άτομα στο να γίνουν εθελοντές είναι διττή: αφενός έχει να κάνει με τη στρατολόγηση (recruitment) αυτών και αφετέρου με την ορθή τοποθέτησή τους σε ομάδες προσφοράς που θα είναι πραγματικά χρήσιμοι (Shye, 2009). Για το λόγο αυτό, συναντάμε το ρόλο του volunteer manager ή volunteer coordinator, άτομα τα οποία απασχολούνται, συνήθως έμμισθα, σε οργανωμένους φορείς εθελοντισμού με βασικά καθήκοντα την ορθή στρατολόγηση εθελοντικού δυναμικού και τη σωστή τοποθέτησή τους σε ομάδες μέσω εκπαίδευσης και διαδικασιών που εξασφαλίζουν αφενός την αξιοποίηση των χαρακτηριστικών του εθελοντή στο μέγιστο των δυνατοτήτων του και αφετέρου τη φροντίδα και αποφόρτιση του εθελοντή σε καταστάσεις έντονες και ίσως ορισμένες φορές, ψυχοφθόρες. Επίσης, είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τις προσδοκίες των εθελοντών σχετικά με την εθελοντική τους δράση καθώς η ικανοποίηση των προσδοκιών αυτών δημιουργεί ευχαριστημένους εθελοντές με μεγαλύτερες πιθανότητες να συνεχίσουν την εθελοντική τους προσφορά (“Understanding Volunteers’ Motivations”).

Κεφάλαιο 2: Διεθνές Κίνημα Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου & Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός

2.1 Βασικές Πληροφορίες για το Διεθνές Κίνημα Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου

Το Διεθνές Κίνημα του Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου ιδρύθηκε έπειτα από το όραμα και την αλτρουιστική διάθεση του Ερρίκου Ντυνάν. Συγκεκριμένα, η ιδέα γεννήθηκε στο πεδίο μάχης του Σολφερίνο στον πόλεμο μεταξύ της Αυστροουγγρικής αυτοκρατορίας και Γάλλο-ιταλικής συμμαχίας στις 24 Ιουνίου του 1859, με στόχο να βοηθηθούν οι τραυματίες πολέμου. Η πρώτη Σύμβαση της Γενεύης για την ίδρυση του Διεθνούς Κινήματος του Ερυθρού Σταυρού υπεγράφη το 1864.

Το 1919 σχηματίστηκε η Διεθνής Ομοσπονδία Συλλόγων Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου, έπειτα από την ένωση των Εθνικών Συλλόγων Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου.

Οι αρχές του Κινήματος του Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου, οι οποίες είναι κατοχυρωμένες ως «Διακήρυξη των Θεμελιωδών Αρχών του Ερυθρού Σταυρού και της Ερυθράς Ημισελήνου», είναι οι εξής:

- Ανθρωπισμός: Αρχή που περιγράφει το σεβασμό στη ζωή του άλλου, καθώς και την προστασία της ανθρώπινης ζωής και υγείας μέσω της συνεργασίας και ειρήνης μεταξύ των λαών.
- Αμεροληψία: Παροχή βοήθειας χωρίς διάκριση ως προς τη φυλή, την εθνικότητα, τη θρησκευτική ή πολιτική πεποίθηση και την κοινωνική τάξη.
- Ουδετερότητα: Αμεροληψία στις εχθροπραξίες και σε οποιαδήποτε αντίθεση οποιασδήποτε φύσεως.
- Ανεξαρτησία: Οι Εθνικοί Σύλλογοι χαρακτηρίζονται από αυτονομία και λειτουργούν πάντα με βάση τις αρχές του κινήματος, παρότι λειτουργούν παράλληλα με τις υπηρεσίες και σύμφωνα με τους νόμους των χωρών που ανήκουν.

- Εθελοντισμός: Αποτελεί ένα εθελοντικό κίνημα προσφοράς και βοήθειας χωρίς να υπάρχει ουδεμία σκοπιμότητα οικονομικού κέρδους.
- Ενότητα: Σε κάθε χώρα υπάρχει μόνο ένας Σύλλογος Ερυθρού Σταυρού ή Ερυθράς Ημισελήνου, με στόχο την παροχή βοήθειας σε όλη του την περιοχή.
- Παγκοσμιότητα: Το Διεθνές Κίνημα είναι παγκόσμιο, με ισότητα ανάμεσα στους Συλλόγους όλων των χωρών και συνεργασία.

Ο Ερυθρός Σταυρός αποτελεί τη μεγαλύτερη εθελοντική οργάνωση σε παγκόσμιο επίπεδο και έχει βραβευθεί με τρία βραβεία Νόμπελ (1917, 1944, 1963). Η ονομασία και το έμβλημα του Ερυθρού Σταυρού αποτελούν αναστροφή των χρωμάτων της Ελβετικής σημαίας, προς τιμήν του Ερρίκου Ντυνάν. Το 1929 υιοθετήθηκε ως ισότιμο έμβλημα η Ερυθρά Ημισέληνος, ώστε να εξαλειφθούν δυσκολίες που προέκυπταν από την ταύτιση του εμβλήματος με το θρησκευτικό σύμβολο του Σταυρού.

2.2 Ιστορία και Εξέλιξη του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός ιδρύθηκε στις 10 Ιουνίου 1877, έπειτα από πρωτοβουλία της Βασίλισσας Όλγας. Από τη στιγμή της ίδρυσής του αναγνωρίστηκε από τη Διεθνή Επιτροπή Ερυθρού Σταυρού και σήμερα αποτελεί μέρος της «οικογένειας» του Διεθνούς Κινήματος Ερυθρού Σταυρού και Ερυθράς Ημισελήνου. Στη μακρά πορεία του παραμένει σταθερά αφοσιωμένος στις διεθνείς ανθρωπιστικές αρχές και στην αλληλέγγυα εθελοντική προσφορά βοήθειας προς τον συνάνθρωπο.

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός είναι ο μεγαλύτερος μη κυβερνητικός οργανισμός στην Ελλάδα με σύνθετο έργο που βασίζεται στην εθελοντική δράση και την άμεση ανταπόκριση των πολιτών. Κινητοποιείται στοχεύοντας πάντα στην ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου σε περιόδους πολέμου και ειρήνης, στηρίζοντας τραυματίες, ασθενείς, πρόσφυγες, ηλικιωμένους, ανθρώπους με οικονομικές δυσκολίες και άτομα από κάθε ευάλωτη ομάδα του πληθυσμού. Η δράση του έχει συνδεθεί με την επαγρύπνηση, την αλληλεγγύη και τη φιλαλληλία και είναι συνώνυμη της αφιλοκερδούς προσφοράς και της ανιδιοτέλειας.

Οι βασικοί σκοποί και στόχοι του Ε.Ε.Σ. είναι:

- Κατά τη διάρκεια πολέμου: η συνδρομή και επικουρία στο έργο της Στρατιωτικής Υγειονομικής Υπηρεσίας, η νοσηλευτική περίθαλψη τραυματιών και ασθενών, καθώς και η προστασία των αιχμαλώτων, του άμαχου πληθυσμού και των θυμάτων πολέμου.

- Κατά τη διάρκεια ειρήνης: η αρωγή και συμπαράσταση στα θύματα θεομηνιών και επιδημιών, καθώς και η αυτόνομη ή σε συνεργασία με το Κράτος και κοινωνικούς φορείς, ανθρωπιστική δραστηριότητα.

Από το 1877 έως σήμερα, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός συνεχίζει άκοπα να επιτελεί το ανθρωπιστικό του έργο φροντίζοντας τις πιο αδύναμες πληθυσμιακές ομάδες της χώρας. Σε συνεργασία με άλλους θεσμικούς φορείς, κρατικούς και μη, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός είναι στο πλευρό κάθε ανθρώπου, οικογένειας ή ομάδας που αντιμετωπίζει δυσκολίες χωρίς να θέτει φυλετικά, εθνικά ή οικονομικής κατάστασης όρια στη δράση του. Παράλληλα, όταν και όποτε υπάρχει ανάγκη στο εξωτερικό, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός ενεργοποιείται σε συνεργασία με τους Εθνικούς Συλλόγους άλλων χωρών για την αποστολή διεθνούς βοήθειας.

Με βαθιά ανθρωπιστικά ιδανικά και με αίσθημα ευθύνης, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός ήταν και είναι παρών στα σημαντικότερα ιστορικά γεγονότα της Ελλάδας αλλά και διεθνώς, και συνεχίζει να επιτελεί το σύνθετο ανθρωπιστικό έργο πάντα με στόχο τον άνθρωπο και πάντα με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και το Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο. Από την πρώτη στιγμή της ύπαρξής του είναι παρών για να προσφέρει αρωγή και συμπαράσταση με συνέπεια και ανιδιοτέλεια. Η δράση του υποστηρίζεται από τη συλλογική κινητοποίηση των πολιτών, γεγονός που αναδεικνύει την πολύπλευρη και πολυσήμαντη δράση των εθελοντών του ως αδιάψευστο μάρτυρα της αλληλέγγυας προσφοράς που είναι έμφυτη στην ελληνική κοινωνία.

Η όποια καταγραφή κάποιων σημαντικών στιγμών στην πορεία των 130 χρόνων της ιστορίας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, δεν μπορεί παρά να παρουσιάσει ένα ελάχιστο μέρος της προσφοράς του. Η ιστορία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού συνεχίζει να γράφεται κάθε μέρα.

Η πραγματική ιστορία του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού βρίσκεται στην καθημερινή προσφορά των Εθελοντών της Νοσηλευτικής, της Κοινωνικής Πρόνοιας, των Σαμαρειτών αλλά και της αδιάκοπης επιμονής του Τομέα Αναζητήσεων για να βοηθήσουν, να στηρίξουν και να επουλώσουν τις πληγές των συνανθρώπων μας. Μια ιστορία γεμάτη με προσωπικές ιστορίες ανιδιοτελούς προσφοράς ξεχωριστών ανθρώπων που, εθελοντικά, κάνουν πράξη τα ιδεώδη του Κινήματος κάθε μέρα.

Εικόνα 2.1 & Εικόνα 2.2: Ιστορία Ερυθρού Σταυρού

2.3 Τμήμα Εθελοντών Κοινωνικής Πρόνοιας

Ο Τομέας Κοινωνικής Πρόνοιας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, καλύπτοντας ένα ευρύ φάσμα αναγκών της σύγχρονης κοινωνίας, προωθεί προγράμματα για την αντιμετώπιση σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων. Από το 1965 βρίσκεται σταθερά κοντά σε όσους πάσχουν και αγκαλιάζει ολόπλευρα όλες τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. Μελετά τις σημερινές κοινωνικές ανάγκες και απαιτήσεις και προβαίνει στο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων για την πλήρη και άμεση αντιμετώπισή τους. Οι εθελοντές Κοινωνικής Πρόνοιας αριθμούν 3.256 στην Αθήνα και 644 στη Θεσσαλονίκη (Δεκέμβριος 2018).

Έχοντας πλήρη συνείδηση των σύγχρονων προβλημάτων, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός αναπτύσσει το σύνθετο έργο της Κοινωνικής Πρόνοιας τοποθετώντας πάντα τον άνθρωπο ως ολότητα στο επίκεντρο της δράσης του. Με την κοινωνική του δράση απευθύνεται σε όλους τους πολίτες που έχουν ανάγκη από φροντίδα όπως η Τρίτη ηλικία, τα παιδιά, οι ασθενείς, τα άτομα με αναπηρία, οι άνεργοι, οι μειονοτικές ομάδες πληθυσμού, φυλακισμένοι και αποφυλακισμένοι, άστεγοι κ.λπ., πάντα με ευαισθησία και υπευθυνότητα. Γνωρίζοντας πως η Κοινωνική Πρόνοια δεν αφορά μόνο στην Πολιτεία, αλλά αποτελεί προσωπική ευθύνη του καθενός, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός υπενθυμίζει πως ακόμα και η πιο μικρή κοινωνική προσφορά μπορεί να μεταφραστεί σε μία μεγάλη πράξη για τον άνθρωπο.

Με βασικό στόχο την προστασία και την οικονομική, ηθική και κοινωνική στήριξη σε ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, ο Τομέας Κοινωνικής Πρόνοιας, εθνικά και διακρατικά και μέσα από τη συνεργασία με άλλους κοινωνικούς και θεσμικούς φορείς, στοχεύει στην πρόληψη και την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων. Επαγγελματίες Κοινωνικοί Λειτουργοί με τη βοήθεια ειδικά εκπαιδευμένων εθελοντών προσφέρουν κοινωνική εργασία παρέχοντας συμβουλευτική βοήθεια και υποστήριξη καθώς και κάλυψη πρώτων αναγκών σε μεμονωμένα άτομα αλλά και οικογένειες που αντιμετωπίζουν οικονομικά ή κοινωνικά προβλήματα.

Ο Τομέας δραστηριοποιείται επίσης στην παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας σε συνανθρώπους μας που δοκιμάζονται από φυσικές και άλλες καταστροφές. Το εξειδικευμένο προσωπικό του Τομέα Κοινωνικής Πρόνοιας αντλεί πολύτιμη εμπειρία από την καθημερινή επαφή με κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες, γνωρίζει καλά την Κοινότητα στην οποία εφαρμόζονται τα προγράμματα και συνεργάζεται με ένα ευρύ φάσμα φορέων και οργανώσεων. Συμμετέχει σε διεθνείς συναντήσεις και σεμινάρια, με σκοπό την ανταλλαγή πληροφορήσης, εμπειρίας και ορθών πρακτικών και ενημερώνεται συνεχώς για τις εξελίξεις στο αντικείμενο εργασίας του σε διεθνές επίπεδο. Παράλληλα, ο Τομέας Κοινωνικής Πρόνοιας προσπαθώντας να επεκτείνει τις παροχές και υπηρεσίες του, αξιοποιεί εθνικούς πόρους και πηγές χρηματοδότησης που προσφέρει η Ευρωπαϊκή Ένωση και υποβάλλει προτάσεις για ένταξη σε επιδοτούμενα προγράμματα.

Επιμέρους Δράσεις:

Με στόχο την παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου, λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες εξελίξεις και τάσεις στον Τομέα Κοινωνικής Πρόνοιας, αναπτύσσει και λειτουργεί καινοτόμα προγράμματα που αφορούν σε:

- Πρόγραμμα ψυχοκοινωνικής στήριξης και συμβουλευτικής για μακροχρόνια άνεργους, μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με αναπηρίες, άστεγους, μετανάστες, πρόσφυγες κ.λπ.

- Υπηρεσίες κοινοτικής φροντίδας και παρέμβασης σε ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρίες (ΚΑΠΗ, Βοήθεια στο Σπίτι, «Φιλικές» επισκέψεις κ.λπ.)

- Προγράμματα ενίσχυσης της ικανότητας για πρόσβαση στην απασχόληση ατόμων που πλήττονται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.

- Παρέμβαση σε καταστάσεις μαζικών αφίξεων αιτούντων άσυλο.

- Προγράμματα για την κοινωνική ένταξη αιτούντων άσυλο και προσφύγων μέσω πολλαπλών δράσεων (διαπολιτισμικά εκπαιδευτικά προγράμματα, προώθηση στην απασχόληση, διαμεσολάβηση με κρατικές ή άλλες υπηρεσίες κ.λπ.).

- Οργάνωση και λειτουργία Κέντρων Υποδοχής και Προσωρινής Φιλοξενίας.

- Προγράμματα για την παροχή βοήθειας και υποστήριξης σε θέματα φυσικών και άλλων καταστροφών.

- Ευρωπαϊκά Προγράμματα. Προσπαθώντας να επεκτείνει τις παροχές και υπηρεσίες του, ο Τομέας Κοινωνικής Πρόνοιας αξιοποιεί πόρους που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και εθνικές πηγές χρηματοδότησης (Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων). Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση προγραμμάτων σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο, αποτελεί σημαντικό τομέα δραστηριοποίησης για την ανάπτυξη και διάδοση νέων πρακτικών αντιμετώπισης σύγχρονων κοινωνικών αναγκών, που αντιμετωπίζουν οι πολλαπλές κατηγορίες ατόμων που πλήττονται από κοινωνικό αποκλεισμό.

- Ευρωπαϊκά Δίκτυα Συνεργασίας. Ο Τομέας Κοινωνικής Πρόνοιας συμμετέχει ως μέλος σε ομάδες εργασίας και σε διακρατικά δίκτυα συνεργασίας που λειτουργούν στα πλαίσια της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ερυθρών Σταυρών και Ερυθρών Ημισελήνων και του Ευρωπαϊκού Γραφείου Ερυθρού Σταυρού στις Βρυξέλλες.

- Κοινωνικές Υπηρεσίες στην Περιφέρεια. Στο πλαίσιο λειτουργίας των Περιφερειακών Τμημάτων του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού έχουν συσταθεί και

λειτουργούν Κοινωνικές Υπηρεσίες σε κομβικά σημεία της Επικράτειας. Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες είναι φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής στην Περιφέρεια και στελεχώνονται με κοινωνικούς λειτουργούς που υποστηρίζονται στο έργο τους από εκπαιδευμένους εθελοντές.

Οι κύριοι τομείς δραστηριοποίησης των Περιφερειακών Κοινωνικών Υπηρεσιών είναι η προσέλκυση, εκπαίδευση και κινητοποίηση εθελοντικών ομάδων, η κάλυψη επείγουσών κοινωνικών αναγκών και η ψυχοκοινωνική στήριξη ατόμων και οικογενειών, η παρέμβαση σε καταστάσεις κρίσης (φυσικές καταστροφές, μαζικές αφίξεις πληθυσμού κ.λπ.), η ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων για υποστήριξη «ευάλωτων» ομάδων πληθυσμού, η οργάνωση ειδικών εκδηλώσεων όπως Bazaar κ.λπ.

Σε μια εποχή που η ποιότητα στη ζωή δεν είναι, δυστυχώς, δικαίωμα όλων και ο αριθμός των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν σοβαρά κοινωνικά προβλήματα συνεχώς αυξάνεται, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός δε μένει παρατηρητής. Παλεύει για να εξασφαλίσει ένα καλύτερο μέλλον σε χιλιάδες πολίτες, να βελτιώσει τη ζωή των προσφύγων, να δώσει ελπίδα στους ασθενείς και να φτιάξει μια ομορφότερη καθημερινότητα για τα παιδιά. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο των αιτημάτων ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός δραστηριοποιείται όσο υπάρχουν άνθρωποι και συμβάλλει στην κοινωνική πρόοδο και ανάπτυξη.

Κεφάλαιο 3: Η Ελλάδα της Κρίσης

Σύμφωνα με τον Ρόμπολη (2013), «η διεθνής, η ευρωπαϊκή και η ελληνική οικονομία πλήττονται από το φθινόπωρο του 2008, από μία νέων διαστάσεων οικονομική κρίση και ύφεση, με την έννοια των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και επιπτώσεων, σε σύγκριση με τις συντελούμενες οικονομικές κρίσεις κατά τον 20ο αιώνα. Πράγματι, η σημερινή κρίση ξεκίνησε ως κρίση ενυπόθηκων δανείων υψηλού κινδύνου (χρηματοπιστωτική), μετεξελίχθηκε διεθνώς σε κρίση της πραγματικής οικονομίας (οικονομική κρίση και ύφεση) και εξελίσσεται σε κρίση απασχόλησης και εισοδήματος της μισθωτής εργασίας, με την σημαντική αύξηση της ανεργίας και των επιπτώσεών της στο κοινωνικό κράτος διεθνώς, στην Ευρώπη και την Ελλάδα».

Η οικονομική κρίση που διανύει το τελευταίο διάστημα η ελληνική κοινωνία είναι πρωτοφανής, για πρώτη φορά κατά τη μεταπολιτευτική περίοδο. Το εύρος και το βάθος της κρίσης αυτής οδήγησε πολλούς στην αναζήτηση των αιτιών αλλά και στην απόδοση ευθυνών. Κάποιοι θεώρησαν ότι είναι ελληνικό πρόβλημα για το οποίο φταίει η στρεβλή οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας ή η διαφθορά των Ελλήνων, κάποιοι άλλοι θεώρησαν ότι φταίει το παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα με τις χρηματοπιστωτικές δομές του. Άλλοι πάλι απέδωσαν τη σύγχρονη κρίση σε πολιτικά αίτια, όπως η «υποχώρηση» της πολιτικής έναντι της οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και η διαστρέβλωση του ελληνικού πολιτικού συστήματος μέσα από τον κρατικισμό, τον κομματισμό και το λαϊκισμό, φαινόμενα τα οποία κορυφώνονται μετά από τριάντα χρόνια μεταπολιτευτικής περιόδου. Επιπλέον, δεν είναι λίγοι αυτοί που υποστήριξαν ότι πρόκειται για μια κρίση αξιών, μια ηθική ή πνευματική κρίση, η οποία διατρέχει κάθε τομέα της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής. «Γεγονός είναι, ότι ανεξάρτητα από τα παγκόσμια ή τα εθνικά αίτια της κρίσης, την ατομική ή συλλογική ευθύνη, τα γενικά ή τα ειδικά χαρακτηριστικά της, η οικονομική κρίση προσλαμβάνεται» και βιώνεται με επώδυνο τρόπο από την πλειονότητα των Ελλήνων πολιτών, μέσα από μια ευρεία γκάμα αρνητικών επιπτώσεων, που ξεκινούν από την επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου, την οικονομική αβεβαιότητα και την ψυχολογική ανασφάλεια μέχρι την ανεργία και την απόλυση, από τη σχετική μέχρι την απόλυτη ένδεια». (Παπαγεωργίου, 2015).

Σε άρθρο της η Παπαγεωργίου (2015) αναφέρει πως οι πολίτες της ελληνικής κοινωνίας βρίσκονται αντιμέτωποι με πραγματικούς ή υποθετικούς κινδύνους και ρίσκα, τα οποία δε μπορούν να διαχειριστούν εύκολα. Οι αντιδράσεις απέναντι σε αυτήν την πολύμορφη και πολυεπίπεδη κρίση μπορεί να είναι εξίσου πολύμορφες και πολυεπίπεδες, αφού μπορεί να εξικνούνται από τις πιο εσωστρεφείς έως τις πιο εξωστρεφείς και να εκφράζονται με αρνητικό, αλλά και θετικό χαρακτήρα.

Θεωρητικά, σε περιόδους κρίσης, οι πολίτες μπορεί να αντιδράσουν με μια στροφή «προς τα έσω» εκδηλώνοντας φαινόμενα αυτοκαταστροφικού ατομισμού, οργής, επιθετικότητας, κατάθλιψης, εξάρτησης από τοξικές ή άλλες ουσίες, παραβατικότητας, εγκληματικότητας, ακόμη και τρομοκρατικής ή πολιτικής βίας, που οδηγούν στην αποσύνθεση του κοινωνικού ιστού και στην κοινωνική «ανομία». Μπορεί όμως οι αντιδράσεις απέναντι στην κρίση να έχουν πιο θετικό και αισιόδοξο χαρακτήρα και να στραφούν «προς τα έξω», ενεργοποιώντας το λόγο και τη δράση ατόμων και ομάδων και κινητοποιώντας δίκτυα παρέμβασης και κοινωνικής προστασίας, τα οποία καλλιεργούν δεσμούς αλληλεγγύης και τροφοδοτούν την κοινωνική συνοχή και «αρμονία».

Κεφάλαιο 4: Έρευνες σχετικές με τον Εθελοντισμό

Σε αυτό το κεφάλαιο θα γίνει αναφορά σε ορισμένες διπλωματικές εργασίες και μελέτες που έχουν γίνει σχετικά με τον εθελοντισμό στην Ελλάδα ενώ παράλληλα θα παρουσιαστούν και τα αποτελέσματα που έχουν προκύψει από αυτές. Στόχο του συγκεκριμένου κεφαλαίου αποτελεί η δυνατότητα σύγκρισης με τα όσα παρατίθενται έως τώρα στη συγκεκριμένη διπλωματική εργασία αλλά και τα αποτελέσματα που θα προκύψουν στο τέλος αυτής.

Εργασία 1η: «Εθελοντισμός και Κοινωνική Αλληλεγγύη»

Πάντειος, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, 12/1/2018

Φοιτήτρια Σαββατού Τσολακίδου

Στη διπλωματική εργασία της κυρίας Τσολακίδου με τίτλο «Εθελοντισμός και Κοινωνική Αλληλεγγύη», αναλύεται αρχικά η έννοια του εθελοντισμού με παράθεση διαφόρων ορισμών αυτού. Συμπληρωματικά με τον ορισμό, γίνεται προσπάθεια να αποδοθούν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά στις εθελοντικές οργανώσεις, με ενδεικτικά σχετικά παραδείγματα στην Ελλάδα. Τα χαρακτηριστικά τους έχουν να κάνουν με την ύπαρξη οργανωτικής δομής, την παρεχόμενη προσφορά, την απουσία κερδοσκοπικού χαρακτήρα, το δημόσιο χαρακτήρα χωρίς όμως να ταυτίζονται με κρατικούς φορείς ή ΝΠΔΔ και τη διαφοροποίησή τους από την ιδιωτική φιλανθρωπία.

Αφού σχολιαστούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες των εθελοντικών οργανώσεων και διακριθούν με βάση το αντικείμενό τους, περιγράφονται και οι μορφές εθελοντικής δραστηριότητας, οι οποίες είναι η ανθρωπιστική δράση, κοινωνική, περιβαλλοντική, πολιτιστική και διεθνιστική.

Σύμφωνα με την Τσολακίδου (2018), τα χαρακτηριστικά ενός εθελοντή που συμμετέχει στις προαναφερθείσες οργανώσεις, μπορεί να είναι η διάθεση ανιδιοτελούς προσφοράς προς το συνάνθρωπο, η υψηλή αίσθηση κοινωνικής ευθύνης, η προθυμία στράτευσης με άλλους ώστε να εκπληρωθούν κοινωνικές

ανάγκες, η μετάβαση από το «εγώ» στο «εμείς» καθώς και η διάθεση να είναι κομμάτι μίας οργανωμένης ομάδας-κοινωνίας.

Η μελέτη αναφέρει επίσης τους παράγοντες που ενισχύουν την εθελοντική δράση και οι οποίοι είναι οι εξής:

- Ηθικοί – ανθρωπιστικοί λόγοι
- Έκτακτες καταστάσεις και ανάγκες, που το Κράτος αδυνατεί να καλύψει
- Διάθεση μεγάλων ευεργετών της χώρας να υλοποιήσουν έργα ανάπτυξης και κοινής ωφέλειας
- Κατάρρευση του Κοινωνικού Κράτους, Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Μοντέλου
- Μείωση προνοιακών παροχών που οφείλεται στη δημοσιονομική προσαρμογή
- Μεταναστευτικό, προσφυγικό κύμα
- Οικονομική κρίση

Εργασία 2: «Οι αντιλήψεις των εθελοντών ως βασικός παράγοντας της κοινωνικής προσφοράς και της ενίσχυσης του κοινωνικού έργου»

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Διατμηματικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, Δεκέμβριος 2013

Φοιτήτρια Σοφία Προκοπίου Σιβένα

Στη διπλωματική εργασία της κυρίας Σοφίας Προκοπίου Σιβένα, με τίτλο «Οι αντιλήψεις των εθελοντών ως βασικός παράγοντας της κοινωνικής προσφοράς και της ενίσχυσης του κοινωνικού έργου», πραγματοποιήθηκε έρευνα σε εθελοντές του τομέα Σαμαρειτών-Διασωστών-Ναυαγοσωστών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού με διανομή συνολικά 250 ερωτηματολογίων, σε 21 πόλεις των 13 Περιφερειών της Ελλάδας. Η έρευνα διενεργήθηκε κατά τη χρονική περίοδο του Δεκεμβρίου 2012 έως τον Φεβρουάριο 2013.

Τα ερωτήματα που μελετήθηκαν είχαν να κάνουν με δημογραφικά χαρακτηριστικά των εθελοντών αλλά και με πιο συγκεκριμένα ερωτήματα που σχετίζονταν άμεσα με το θέμα της έρευνας. Συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις αφορούσαν τα εξής: τον τρόπο πληροφόρησης ως προς τις εθελοντικές δράσεις του Ελληνικού

Ερυθρού Σταυρού, τους επιθυμητούς τομείς εθελοντικής δράσης, το αν οι εθελοντές έλαβαν προσφορά για σεμινάρια απινιδιστή, τις ώρες ενασχόλησής τους σε μηνιαία βάση, τις αιτίες που τους παρακίνησαν στον εθελοντισμό, την αξιολόγηση του περιβάλλοντός τους ως προς την εθελοντική τους προσφορά, τη γενικότερη αξιολόγηση του εθελοντισμού, την αξιολόγηση του ενδεχομένου να συνεχίσουν την εθελοντική τους δραστηριότητα στο σώμα των Σαμαρειτών, την αξιολόγηση του ενδεχομένου να αυξήσουν τις ώρες εθελοντικής προσφοράς και το ενδεχόμενο να αναλάβουν επιπλέον καθήκοντα.

Οι απαντήσεις ως προς τον τρόπο που πληροφορήθηκαν για τις δράσεις και τα εθελοντικά προγράμματα του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού ήταν κυρίως ότι δεν υπήρξε ξεκάθαρος τρόπος/μέσο που ήρθαν σε επαφή για πρώτη φορά με τις ευκαιρίες εθελοντισμού στον Ερυθρό Σταυρό. Ως επιθυμητούς τομείς εθελοντικής προσφοράς ξεχώριζαν η «διάσωση» και οι «πρώτες βοήθειες». Η πλειονότητα των εθελοντών έχει λάβει προσφοράς σεμιναρίων απινιδιστή και τα έχουν παρακολουθήσει.

Ως προς το χρόνο που αφιερώνουν για την εθελοντική τους ενασχόληση μηνιαίως, το σύνολο των εθελοντών δήλωσε πως αφιερώνει περισσότερες από 21-40 ώρες το μήνα ενώ οι περισσότεροι θα επιθυμούσαν να τις αυξήσουν και να αναλάβουν και επιπλέον καθήκοντα από αυτά που ήδη έχουν.

Ως αιτίες που τους παρακίνησαν να ενεργοποιηθούν εθελοντικά και να αναλάβουν δράση ορίζουν την πρόθεση να παρέχουν βοήθεια σε ανθρώπους και να ασχοληθούν με αυτούς, την επιθυμία να γνωρίσουν και να απασχοληθούν με κάτι καινούριο και την αίσθηση ότι η ενασχόληση με τον εθελοντισμό συνιστά καθήκον. Γενικά, οι περισσότερες αιτίες που αναφέρθηκαν αφορούσαν σε ηθικές αρχές εθελοντών ενώ όταν ζητήθηκε να αξιολογήσουν το περιβάλλον τους ως προς την εθελοντική τους προσφορά, ανέφεραν ότι δεν αποτελούσε απαίτηση ή προσδοκία του περιβάλλοντος τους η επιθυμία να γίνουν εθελοντές.

Το σύνολο των εθελοντών αξιολόγησε τον εθελοντισμό θετικά σε γενικότερα αλλά και επιμέρους χαρακτηριστικά με εξαίρεση την ανάπτυξη εργασιακών δεξιοτήτων ενώ ανέφεραν πως θα ήθελαν να συνεχίσουν την εθελοντική τους δράση στο σώμα Σαμαρειτών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού.

Εργασία 3: «Εθελοντισμός. Εθελοντική Δραστηριότητα στην Ελλάδα».

A.E.I. Πειραιά T.T., Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, 1/2/2016

Φοιτήτρια Μωραΐτη Βασιλική

Στην εργασία της κας Βασιλικής Μωραΐτη με τίτλο «Εθελοντισμός. Εθελοντική δραστηριότητα στην Ελλάδα» στη Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας του Α.Ε.Ι. Πειραιά, γίνεται μία προσπάθεια να αναδειχθεί και να κατανοηθεί το πολύπλευρο ζήτημα του εθελοντισμού στην Ελλάδα, με έντονη αναφορά στις οικονομικές δυσκολίες και την κρίση που εμφανίζεται στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Στόχος της εργασίας-έρευνας είναι να πραγματοποιηθεί αρχικά ενημέρωση κοινού σχετικά με τις αξίες και τα κίνητρα των εθελοντών, τα είδη και τα αποτελέσματα της εθελοντικής δράσης στην κοινωνία και έπειτα να δοθεί η ευκαιρία στο κοινό να γνωριστεί με ορισμένες από τις πιο γνωστές εθελοντικές οργανώσεις στην Ελλάδα. Στο τέλος της εργασίας, διενεργείται έρευνα με ερωτηματολόγια που διανεμήθηκαν εξετάζοντας τη συμμετοχή του δείγματος σε εθελοντικές οργανώσεις, τις γνώσεις τους και τη στάση τους απέναντι στον εθελοντισμό γενικότερα.

Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν στην πλειονότητά τους σε ενήλικες (το 15% ήταν 18-25 ετών, 55% ήταν από 26 έως 40 ετών, το 20% 41-60 ετών) ενώ μόνο το 10% ήταν κάτω των 18 ετών. Το 60% που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο ήταν γυναίκες ενώ ως προς των μορφωτικό επίπεδο όλου του δείγματος, το 53% διέθετε γνώσεις Λυκείου, το 21% διέθετε γνώσεις Γυμνασίου, το 16% είχε αποφοιτήσει από το δημοτικό, ενώ μόλις το 10% είχε αποφοιτήσει από κάποια σχολή, ιδιωτική ή δημόσια. Η ενημέρωση που είχαν σχετικά με τον εθελοντισμό γενικότερα ήταν στην πλειονότητα του δείγματος αρκετή (60% αρκετά ενημερωμένοι, 10% πολύ ενημερωμένοι, 30% ελάχιστη ενημέρωση) και προερχόταν κυρίως από τον ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο (45%), από το φιλικό τους περιβάλλον (20%), από το σχολείο (15%), από εθελοντικές οργανώσεις (15%) και το μικρότερο ποσοστό από δημόσιους φορείς και υπουργεία (5%). Οι περισσότεροι που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο δεν είχαν συμμετάσχει σε οποιαδήποτε εθελοντική δράση τα τελευταία χρόνια, ενώ η οποιαδήποτε γνώση τους για εθελοντικές ομάδες και οργανώσεις στην Ελλάδα ήταν πολύ περιορισμένη. Σχετικά με φράσεις που τους

εκφράζουν καλύτερα σε ότι αφορά τον εθελοντισμό, τα μεγαλύτερα ποσοστά συγκεντρώνουν οι απαντήσεις «θέλω να παρέχω βοήθεια σε αυτούς που έχουν ανάγκη» (39%) και «θα μου άρεσε να προφέρω δουλεύοντας» (22%). Η πλειονότητα θεωρεί ότι η συμμετοχή των Ελλήνων στον εθελοντισμό έχει μειωθεί με την οικονομική κρίση (60%) ωστόσο οι περισσότεροι πιστεύουν πως οι νέοι μπορούν να βελτιώσουν τον κόσμο με την εθελοντική προσφορά (85%).

Εργασία 4: «Ο Εθελοντισμός και η κοινωνική προσφορά στην Ελλάδα της Οικονομικής Κρίσης»

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγική Σχολή, Τμήμα Νηπιαγωγών, 2014-2015

Φοιτήτρια Ελένη Μαγνήσαλη

Στην εργασία της κας Ελένης Μαγνήσαλη με τίτλο «Ο Εθελοντισμός και η κοινωνική προσφορά στην Ελλάδα της Οικονομικής Κρίσης» στο Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, στόχος ήταν η αξιολόγηση των απόψεων που έχουν φοιτητές του Τμήματος Νηπιαγωγών και του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης στη Φλώρινα σχετικά με τον εθελοντισμό και την κοινωνική προσφορά. Αρχικά αναλύθηκαν η έννοια του εθελοντισμού με τα χαρακτηριστικά του, τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματά του. Έπειτα, γίνεται αναφορά στα κίνητρα και το προφίλ των εθελοντών με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν. Η εργασία συνεχίζει με αναφορά στις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, ως προς τα χαρακτηριστικά τους, τις πηγές χρηματοδότησής τους και ορισμένες Μ.Κ.Ο. στην Ελλάδα. Το θεωρητικό μέρος ολοκληρώνεται με ανάλυση της ανάμειξης των νέων σε εθελοντικές δράσεις, τα οφέλη και τη συμβολή που έχει το σχολείο στην καλλιέργεια εθελοντικής συνείδησης.

Η εργασία συνεχίζει με ερωτηματολόγιο με κλίμακα Likert 5 σημείων και 32 δηλώσεων, που διανεμήθηκε σε φοιτητές του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών και του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης. Οι δηλώσεις είναι κατηγοριοποιημένες σε έξι υποσύνολα ώστε να εξεταστούν τα παρακάτω θέματα, τα οποία σχετίζονται με τη θεματική της εργασίας που επέλεξε η κα Μαγνήσαλη να εκπονήσει: οφέλη του εθελοντισμού για τον εθελοντισμό, χαρακτηριστικά Μη

κερδοσκοπικών Οργανισμών, τα κίνητρα του εθελοντισμού, προφίλ εθελοντή, λόγοι ενασχόλησης με τον εθελοντισμό, λόγοι μη ενασχόλησης με τον εθελοντισμό.

Στην αρχή του ερωτηματολογίου ζητήθηκαν προσωπικές πληροφορίες από τους 100 συμμετέχοντες, όπως η ηλικία, το φύλο, κ.ά. Τα αποτελέσματα αυτών φαίνονται παρακάτω:

- 1) ΦΥΛΟ: 91% γυναίκες, 9% άνδρες
- 2) ΗΛΙΚΙΑ: 84% 18-22 ετών, 13% 23-32 ετών, 3% 33-46 ετών
- 3) ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΣΤΗ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ: 83% θεωρητική, 7% θετική, 10% τεχνολογική
- 4) ΦΟΙΤΗΣΗ: 57% Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, 43% Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
- 5) ΕΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ: 18% πρωτοετείς, 23% δευτεροετείς, 39% τριτοετείς, 20% τεταρτοετείς
- 6) ΤΟΠΟΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ: 51% από πόλη, 16% κωμόπολη, 32% χωριό, 1% δεν απάντησε

Συνολικά η έρευνα έδωσε τα παρακάτω ευρήματα:

Αναφορικά με τα οφέλη του εθελοντισμού, οι περισσότεροι που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο εκτιμούν ότι ο εθελοντισμός έχει θετικό αντίκτυπο στον εθελοντή, παρέχοντας του τη δυνατότητα να αναπτύξει κοινωνικές σχέσεις και να εξελιχθεί γενικότερα ως άτομο.

Σε ερωτήματα που αφορούσαν τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, μεγάλο ποσοστό από τους συμμετέχοντες συμφωνούν πως οι Μ.Κ.Ο. προέρχονται από ιδιωτική πρωτοβουλία, ενεργούν προς όφελος της κοινωνίας και ανεξάρτητα από τις εκάστοτε κυβερνήσεις ενώ παράλληλα προωθούν δημοκρατικές αξίες.

Ως προς τα κίνητρα που ωθούν ένα άτομο στον εθελοντισμό, η πλειοψηφία των εθελοντών που ερωτήθηκαν συμφωνούν με τον έπαινο, τη δύναμη της γνώσης, την επίτευξη και την ανάγκη ένταξης σε ομάδα.

Στην κατηγορία των ερωτήσεων που αφορούσε το προφίλ ενός καλού εθελοντή, οι περισσότεροι που ερωτήθηκαν συμφώνησαν πως πρέπει να διαθέτει εξειδίκευση, οργανωτικότητα, δυνατότητα ανάληψης πρωτοβουλιών και δυνατότητας εύρυθμης συνεργασίας σε ομάδα.

Αναφορικά με τους λόγους που επιλέγει κάποιος να ασχοληθεί με τον εθελοντισμό, ένα μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων συμφωνούν πως συνάδουν με την ανάγκη προσφοράς στην κοινωνία, την πίστη στο έργο του εθελοντικού οργανισμού που επιλέγουν να εμπλακούν, την ανάγκη βελτίωσης των επαγγελματικών γνώσεων και ικανοτήτων, την θρησκευτική υποχρέωση και τη διάθεση να διασκεδάσουν.

Αναφορικά με τους λόγους που οι άνθρωποι δεν ασχολούνται με τον εθελοντισμό, οι ερωτηθέντες συμφωνούν ότι προκύπτουν από την έλλειψη χρόνου, το οικονομικό κόστος που μπορεί να έχει η εθελοντική δραστηριότητα, την έλλειψη ενδιαφέροντος, την έλλειψη ενημέρωσης και την προτίμησή τους σε οικονομική ενίσχυση αντί για εθελοντική δράση.

Εργασία 5: «Επιτόπια έρευνα σε μια Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία: εθελοντισμός ή φιλανθρωπία;»

Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας, 2018

Φοιτήτρια Ελένη-Ευστρατία Περράκη

Στην εργασία της κας Ελένης-Ευστρατίας Περράκη με τίτλο «Επιτόπια έρευνα σε μια Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία: εθελοντισμός ή φιλανθρωπία;», γίνεται προσπάθεια να μελετηθεί ο εθελοντισμός σε σχέση με το νεοφιλελευθερισμό, όπως γίνεται αντιληπτός από τη σκοπιά των εθελοντών σε μία Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία (ΑΜΚΕ). Παράλληλα, επιχειρείται να διερευνηθεί η σχέση ανάμεσα στους εθελοντές και τους αποδέκτες της εθελοντικής δράσης-εξυπηρετούμενους. Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν εθνογραφική μελέτη, με τη συμμετοχή της ίδιας της συγγραφέως ως εθελόντριας σε ΑΜΚΕ που ασχολείται με τη στήριξη σε είδος για άτομα με οικονομικά προβλήματα. Τα ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας

απαντήθηκαν μέσα από την επικοινωνία με τους συμμετέχοντες αλλά και τη συμμετοχική παρατήρησή της στο έργο της ΑΜΚΕ.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης, φάνηκε πως οι εθελοντές εκτιμούσαν πως μέσω της εθελοντικής τους δραστηριότητας εξέφραζαν μία δημοκρατική κοινωνία των πολιτών και ερμήνευαν τη δράση τους ως ανιδιοτελή προσφορά σε άτομα που έχουν ανάγκη. Ωστόσο, η συμμετοχή της ερευνήτριας της έδωσε τη δυνατότητα να διακρίνει συμπεριφορές που παραπέμπουν περισσότερο σε φιλανθρωπία και όχι ανιδιοτέλεια, παρατηρώντας κάθετες σχέσεις μεταξύ των εθελοντών και των εξυπηρετούμενων. Αξίζει να σημειωθεί πως οι εξυπηρετούμενοι καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας αναφέρονται ως «φτωχοί», όρο που επιλέγει η ερευνήτρια επίτηδες καθώς έτσι αποκαλούν οι εθελοντές της ΑΜΚΕ όσους λαμβάνουν τις υπηρεσίες της εταιρείας. Ο όρος «φτωχοί» που χρησιμοποιείται, ή «καημένοι» σε κάποιες περιπτώσεις αποτελεί μία εκ των αποδείξεων των κάθετων σχέσεων που αναφέρει η ερευνήτρια κατά τη συμμετοχική της παρατήρηση. Υπάρχει βέβαια κατά τις εθελόντριες ο διαχωρισμός σε καλούς και κακούς φτωχούς: εκείνους δηλαδή που λόγω οικονομική κρίσης ή ασθένειας έχασαν το εισόδημα που τους εξασφάλιζε η εργασία τους («καλοί φτωχοί») και εκείνοι που τους θεωρούν ικανούς να βρουν εργασία αλλά δε βρίσκουν («κακοί φτωχοί»).

Ακόμη μία εκ των πεποιθήσεων που διέκρινε η ερευνήτρια κατά τη συμμετοχική της παρατήρηση ήταν ότι οι εθελόντριες θεωρούσαν ως απαραίτητες προϋποθέσεις για την ενασχόληση με την εθελοντική δράση τα παρακάτω ποιοτικά χαρακτηριστικά: σωστή παιδεία και αξίες, αγάπη προς το συνάνθρωπο, διαθέσιμος χρόνος και οικονομική κατάσταση. Η καλή οικονομική κατάσταση του εθελοντή αποτελεί βασική προϋπόθεση για εθελοντική προσφορά, σύμφωνα με τις εθελόντριες, πεποίθηση η οποία αναπόφευκτα παραπέμπει σε συμπεριφορές που έχουν να κάνουν με τη φιλανθρωπία και όχι την εθελοντική προσφορά.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η κα Περράκη στην εργασία της: *«η φιλανθρωπία το μόνο που καταφέρνει είναι να διατηρεί την αδικία και την ανισότητα. Πρόκειται περί ενός απολίτικου ανθρωπισμού, όπου ο καταναλωτής προβαίνει σε δωρεές ώστε να αποφύγει το αίσθημα της συνενοχής για την κατάσταση στην οποία έχει έρθει ο αποδέκτης της φιλανθρωπίας. Όπως πολύ ορθά το τοποθετεί ο Ζίζεκ «η φιλανθρωπία*

είναι το ανθρωπιστικό προσωπείο, που κρύβει το αληθινό πρόσωπο της οικονομικής εκμετάλλευσης» (Ζίζεκ, 2010, σ. 33-34)».

Συμπερασματικά, η κα Περράκη διακρίνει υποτιμητική στάση των εθελοντών απέναντι στους αποδέκτες των υπηρεσιών και σχέσεις εξουσίας εν αντιθέσει με την ανιδιοτελή προσφορά που οι ίδιες οι εθελόντριες θεωρούν ότι παρέχουν. Επίσης, διακρίνει την αντίληψη πως η φτώχεια αποτελεί φυσικό φαινόμενο που απλώς χρήζει οριοθέτησης και όχι εξάλειψης. Τέλος, αναφέρει τη σύγχυση που υπάρχει στο διαχωρισμό των εννοιών του «εθελοντισμού», της «φιλανθρωπίας» και της «αλληλεγγύης» και τη δυσκολία διάκρισης αυτών πέραν των ατόμων που βρίσκονται στον ακαδημαϊκό χώρο. Με τα συμπεράσματα που διατυπώνει, θέτει ως προβληματισμό την όλο και δυσκολότερη διάκριση στα μάτια των εθελοντών του εθελοντισμού από τη φιλανθρωπία.

Κεφάλαιο 5: Μεθοδολογία έρευνας

Σκοπό της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτέλεσε η προσπάθεια αποτύπωσης των κινήτρων που ωθούν τους εθελοντές σε εθελοντική δράση.

Ως ερευνητικό ερώτημα τέθηκε το εξής:

«Ο εθελοντισμός σε δομές κοινωνικής πρόνοιας ως ατομική και κοινωνική δράση. Συγκριτική ανάλυση των κινήτρων εθελοντών κοινωνικής πρόνοιας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, στο πλαίσιο των κοινωνικών αλλαγών στη χώρα μας.».

Παράλληλα με τον πρωταρχικό στόχο της έρευνας να μελετηθεί το συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα, έγινε προσπάθεια να τεθούν και να απαντηθούν ταυτόχρονα και άλλα επιμέρους ερωτήματα:

➤ *Κατά πόσο η ανεργία, ως αποτέλεσμα των κοινωνικών αλλαγών στη χώρα μας, και ό,τι περιλαμβάνει αυτή (περισσότερος ελεύθερος χρόνος, ανάγκη για περαιτέρω γνώση και εκπαίδευση, πιθανή προϋπηρεσία σε συγκεκριμένο αντικείμενο, ανάγκη για κοινωνικοποίηση) επηρεάζει τα κίνητρα ενός ατόμου για εθελοντισμό.*

➤ *Τι αποτελέσματα θεωρούν οι εθελοντές ότι έχει η εθελοντική τους δράση?*

➤ *Πόσα χρόνια είναι εθελοντές? Υπάρχει σταθερότητα της εθελοντικής δράσης στο χρόνο?*

➤ *Θα σύστηναν τον εθελοντισμό σε άλλα άτομα?*

➤ *Τι ανατροφοδότηση λαμβάνουν από το περιβάλλον τους για την εθελοντική τους δράση?*

➤ *Επιδρά η γνώμη του περιβάλλοντός τους σχετικά με τον εθελοντισμό στην απόφασή τους να είναι εθελοντές?*

➤ *Υπάρχουν επιπλέον θετικά αποτελέσματα από την εθελοντική τους δραστηριότητα σε ατομικό επίπεδο?*

Δείγμα αποτέλεσαν 40 εθελοντές του Τμήματος Κοινωνικής Πρόνοιας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού του Παραρτήματος Θεσσαλονίκης, κατά την περίοδο Απρίλιος 2018 - Δεκέμβριος 2018.

Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή δεδομένων ήταν ερωτηματολόγιο, που περιλάμβανε ερωτήσεις κλειστού τύπου, ερωτήσεις ανοικτού τύπου αλλά και κλίμακα Likert 5 θετικών δηλώσεων (Συμφωνώ έντονα, Συμφωνώ, ούτε Συμφωνώ/ούτε Διαφωνώ, Διαφωνώ, Διαφωνώ έντονα). Οι ερωτήσεις αφορούσαν τα παρακάτω πεδία:

- Δημογραφικά και κοινωνικά στοιχεία (ηλικία, φύλο, τόπος κατοικίας, μορφωτικό επίπεδο, εργαζόμενος τώρα, εργαζόμενος όταν ξεκίνησε την εθελοντική δράση)

- Πληροφορίες σχετικά με την εθελοντική δράση (έτη εθελοντισμού, εθελοντισμός σε άλλο φορέα, αν θα το σύστηναν σε άλλον, αν το γνωρίζει το περιβάλλον τους)

- Κίνητρα για εθελοντισμό
- Κίνητρα για εθελοντισμό συγκεκριμένα στον Ε.Ε.Σ.
- Αξιολόγηση συναισθημάτων σχετικά με την εθελοντική προσφορά
- Αξιολόγηση αποτελεσμάτων εθελοντικής δράσης
- Αξιολόγηση οφελών εθελοντικής δράσης
- ΚΛΙΜΑΚΑ LIKERT που μετράει τις εξής 4 υποκατηγορίες:

- Κίνητρα που ώθησαν στον εθελοντισμό: Συναισθήματα από την εθελοντική δράση, αξίες και πεποιθήσεις, ελεύθερος χρόνος, κοινωνική εκτίμηση από περιβάλλον

- Οφέλη από εθελοντική δράση: Βελτίωση ατομικών ικανοτήτων, επαγγελματικά οφέλη (εμπειρία και προϋπηρεσία)

- Προτροπή άλλων στον εθελοντισμό
- Λόγοι που διάλεξαν τον Ερυθρό Σταυρό

Ως μέθοδος ανάλυσης δεδομένων χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική περιγραφή των αποτελεσμάτων. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων και η παράθεση συμπερασμάτων έγινε σύμφωνα με τη θεωρία του Περικλή Πολυζωΐδη (2006: 71) και το διαχωρισμό που αναπτύσσει στα κίνητρα ως προς τις εξής κατηγορίες:

- Αλτρουιστικά κίνητρα (αλληλεγγύη προς τους φτωχούς, η συμπόνοια για όσους βρίσκονται σε ανάγκη, η ταύτιση με τα προβλήματα συνανθρώπων, η παροχή ελπίδας και η διαφύλαξη της αξιοπρέπειας των παθόντων),

➤ Εγωκεντρικά κίνητρα (απόκτηση δεξιοτήτων και εμπειριών, η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, η δημιουργία γνωριμιών και η άντληση προσωπικής ευχαρίστησης)

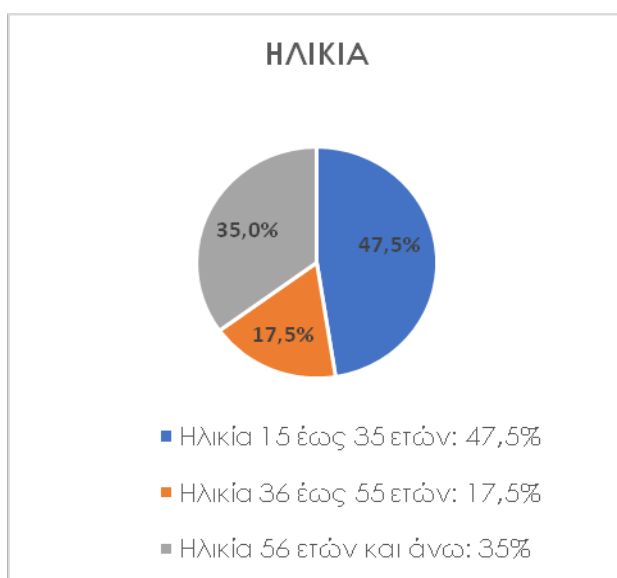
➤ κίνητρα αίσθησης υποχρέωσης (ηθικό και θρησκευτικό καθήκον, η συνεισφορά στην τοπική κοινωνία, η ανταποδοτικότητα και η πολιτική δράση για επιθυμητές αλλαγές)

Κεφάλαιο 6: Αποτελέσματα, Συμπεράσματα και Συζήτηση

6.1 Αποτελέσματα

1.1 Ηλικία εθελοντών που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο:

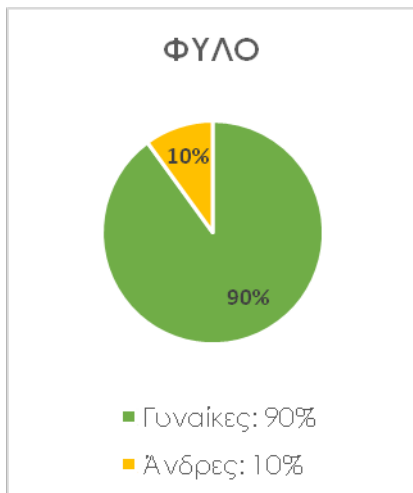
- 19 άτομα από 15-35 ετών, με ποσοστό 47,5%
- 7 άτομα από 36-55 ετών, με ποσοστό 17,5%
- 14 άτομα από 56 και άνω, με ποσοστό 35%

Γράφημα 6.1: Ηλικία συμμετεχόντων στην έρευνα

1.2 Φύλο:

- 36 γυναίκες, με ποσοστό 90%
- 4 άνδρες, με ποσοστό 10%

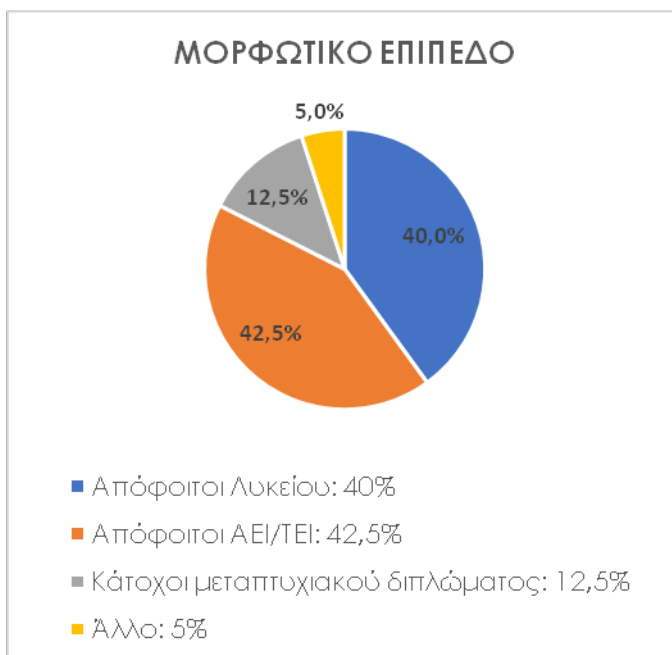
Γράφημα 6.2: Φύλο συμμετεχόντων στην έρευνα

1.3 Τύπος κατοικίας:

- 40 άτομα (όλοι) εντός πόλης, με ποσοστό 100%

2.1 Μορφωτικό επίπεδο:

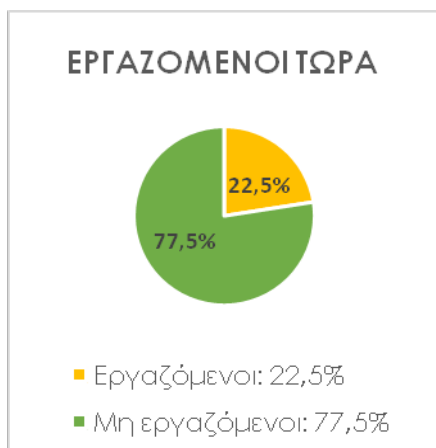
- 16 άτομα απόφοιτοι λυκείου, με ποσοστό 40%
- 17 άτομα απόφοιτοι ΑΕΙ/ΤΕΙ, με ποσοστό 42,5%
- 5 άτομα κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος, με ποσοστό 12,5%
- 2 άτομα απάντησαν «άλλο», με ποσοστό 5%

Γράφημα 6.3: Μορφωτικό επίπεδο συμμετεχόντων στην έρευνα

2.2 Εθελοντές που εργάζονται τη δεδομένη χρονική περίοδο:

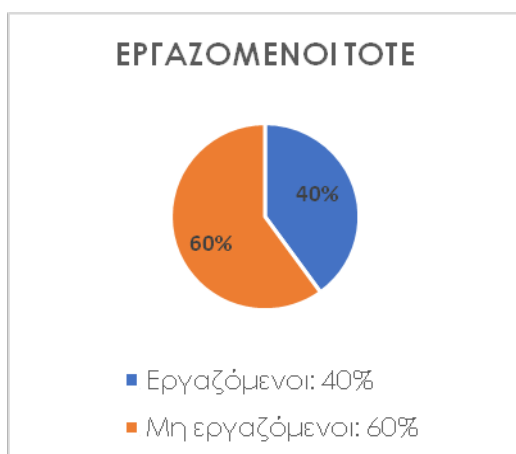
- 9 άτομα που εργάζονται, με ποσοστό 22,5%
- 31 άτομα που δεν εργάζονται, με ποσοστό 77,5%

Γράφημα 6.4: Παρούσα εργασιακή κατάσταση συμμετεχόντων στην έρευνα

2.3 Εθελοντές που εργάζονταν την περίοδο που ξεκίνησαν την εθελοντική τους δράση:

- 16 άτομα που εργάζονταν, με ποσοστό 40%
- 24 άτομα που δεν εργάζονταν, με ποσοστό 60%

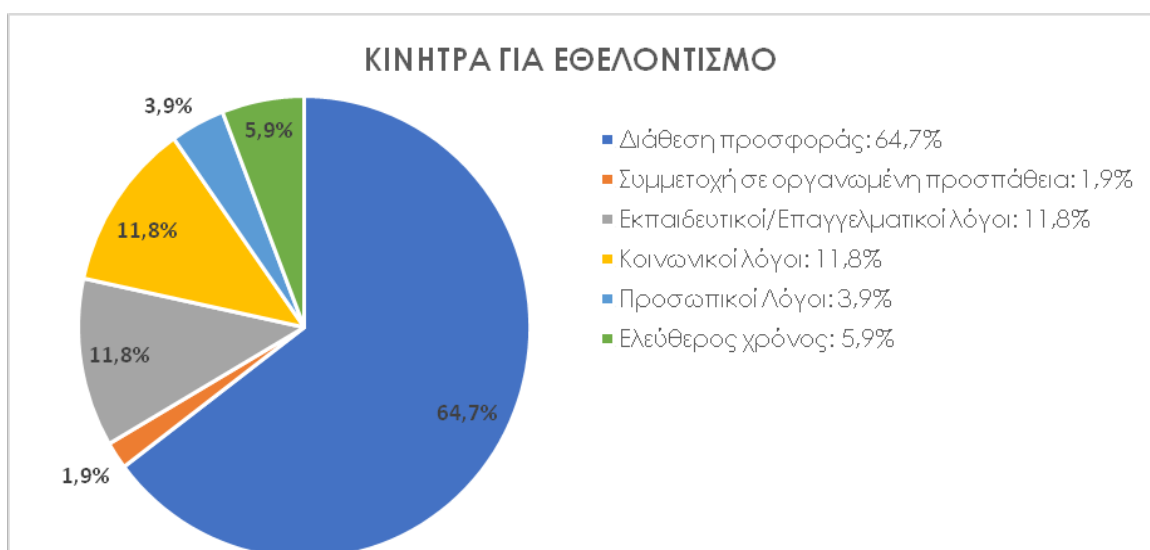

Γράφημα 6.5: Παρελθοντική εργασιακή κατάσταση συμμετεχόντων στην έρευνα

3.1 Τι σας ώθησε να γίνεται εθελοντής/εθελόντρια;

(*ορισμένα άτομα έδωσαν περισσότερες από μία απάντηση)

- 1) Ανάγκη-διάθεση προσφοράς, βοήθειας, ενσυναίσθηση: 33 άτομα, με ποσοστό 64,7%
- 2) Συμμετοχή σε οργανωμένη προσπάθεια προσφοράς: 1 άτομο, με ποσοστό 1,9%
- 3) Εκπαιδευτικοί/επαγγελματικοί λόγοι (π.χ. Εξάσκηση αντικείμενου σπουδών, προϋπηρεσία): 6 άτομα, με ποσοστό 11,8%
- 4) Κοινωνικοί λόγοι (π.χ. ανάγκη κοινωνικοποίησης, ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, εμπειρίες): 6 άτομα, με ποσοστό 11,8%
- 5) Προσωπικοί λόγοι (π.χ. ευαισθητοποίηση λόγω προσωπικού γεγονότος όπως αναπηρία στην οικογένεια): 2 άτομα, με ποσοστό 3,9%
- 6) Ελεύθερος χρόνος: 3 άτομα, με ποσοστό 5,9%

Γράφημα 6.6: Κίνητρα για εθελοντισμό συμμετεχόντων στην έρευνα

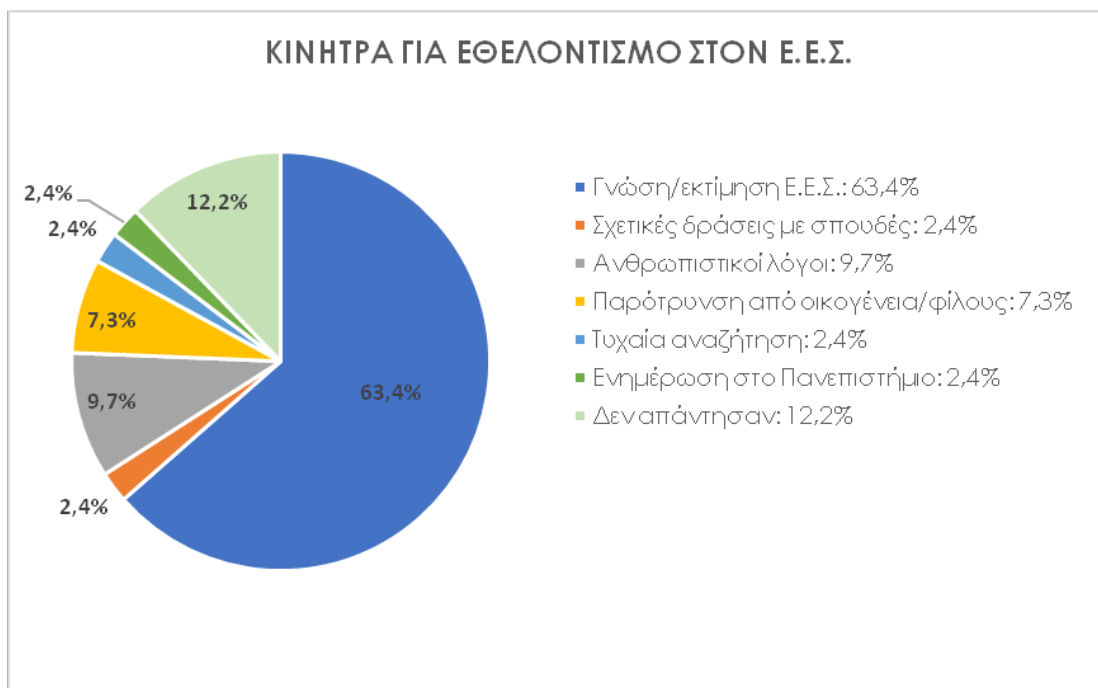
3.2 Τι σας ώθησε να γίνεται εθελοντής/εθελόντρια στον Ε.Ε.Σ.:

(*ορισμένα άτομα έδωσαν περισσότερες από μία απάντηση)

- 1) Γνώση και εκτίμηση στο έργο του Ε.Ε.Σ.: 26 άτομα, με ποσοστό 63,4%
- 2) Διαθέτει σχετικές δράσεις με αντικείμενο σπουδών: 1 άτομο, με ποσοστό 2,4%
- 3) Ανθρωπιστικοί λόγοι (π.χ. Αγάπη στο συνάνθρωπο, δυνατότητα προσφοράς): 4 άτομα, με ποσοστό 9,7%
- 4) Παρότρυνση από οικογενειακό/φιλικό περιβάλλον: 3 άτομα, με ποσοστό 7,3%
- 5) Τυχαία αναζήτηση: 1 άτομο, με ποσοστό 2,4%

6) Ενημέρωση στο Πανεπιστήμιο: 1 άτομο, με ποσοστό 2,4%

7) Δεν απάντησαν: 5 άτομα, με ποσοστό 12,2%

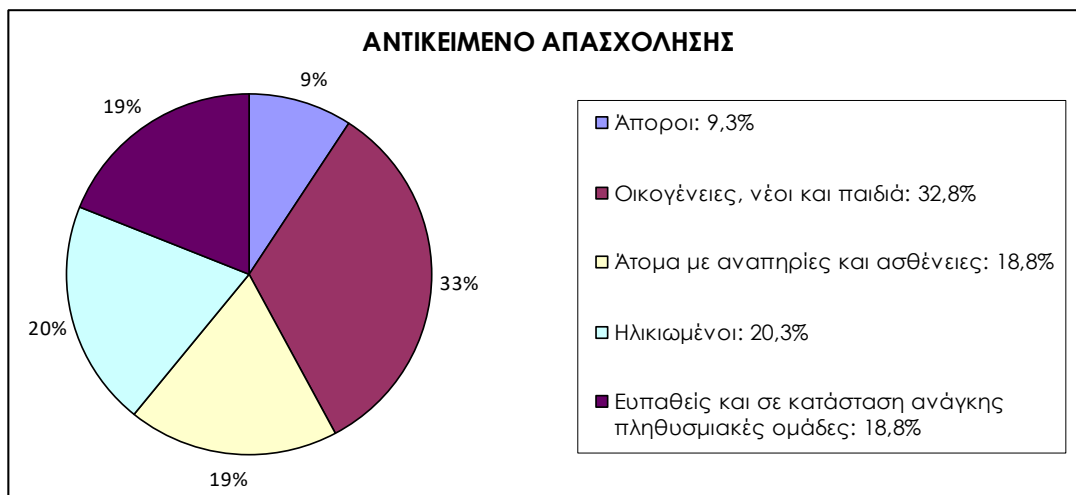

Γράφημα 6.7: Κίνητρα για εθελοντισμό στον Ε.Ε.Σ. συμμετεχόντων στην έρευνα

3.3 Αντικείμενο εθελοντικής δράσης

(*ορισμένα άτομα έδωσαν περισσότερες από μία απάντηση)

- Άποροι: 6 άτομα, με ποσοστό 9,3%
- Οικογένειες, νέοι και παιδιά: 21 άτομα, με ποσοστό 32,8%
- Άτομα με αναπηρίες και ασθένειες: 12 άτομα, με ποσοστό 18,8%
- Ηλικιωμένοι: 13 άτομα, με ποσοστό 20,3%
- Ευπαθείς και σε κατάσταση ανάγκης πληθυσμιακές ομάδες: 12 άτομα, με ποσοστό 18,8%

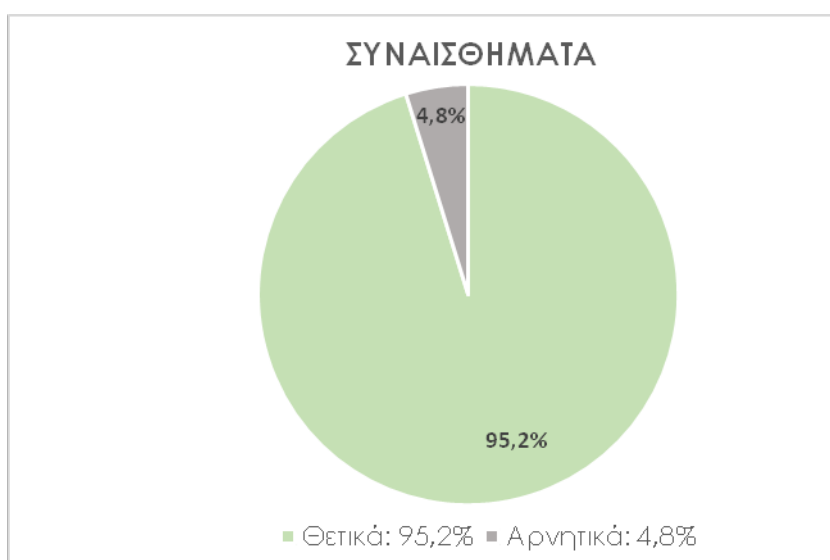
Γράφημα 6.8: Αντικείμενο εθελοντικής δράσης στον Ε.Ε.Σ. συμμετεχόντων στην έρευνα

3.4 Συναισθήματα των εθελοντών σχετικά με την εθελοντική τους προσφορά:

(*ορισμένα άτομα έδωσαν περισσότερες από μία απάντηση)

1) Θετικά (π.χ. χαρά, ικανοποίηση, αίσθηση πληρότητας, αυτοβελτίωση, γαλήνη, αγάπη, στοργή, ευτυχία, αισιοδοξία, αίσθηση χρησιμότητας, αύξηση αυτοπεποίθησης, κ.ά.): 40 άτομα, με ποσοστό 95,2%

2) Αρνητικά (π.χ. λύπη): 2 άτομα, με ποσοστό 4,8%

Γράφημα 6.9: Συναισθήματα εθελοντικής δράσης συμμετεχόντων στην έρευνα

3.5 Παλιοί ή καινούριοι εθελοντές (με βάση τα έτη εθελοντικής δράσης στον Ε.Ε.Σ.):

- 15 άτομα παλιοί εθελοντές (6 έτη εθελοντισμού και άνω), με ποσοστό 37,5%
- 25 άτομα καινούριοι εθελοντές (0-5 έτη εθελοντισμού), με ποσοστό 62,5%

Γράφημα 6.10: Έτη εθελοντισμού συμμετεχόντων στην έρευνα

3.6 Αν είναι εθελοντές και σε άλλο φορέα:

- 12 άτομα είναι και απάντησαν «Ναι», με ποσοστό 30%
- 28 άτομα δεν είναι και απάντησαν «Όχι», με ποσοστό 70%

Γράφημα 6.11: Εθελοντισμός σε άλλο φορέα συμμετεχόντων στην έρευνα

3.7 Αποτελέσματα της εθελοντικής δράσης:

(*ορισμένα άτομα έδωσαν περισσότερες από μία απάντηση)

1) Ανθρωπιστικά (π.χ. αίσθηση προσφοράς, βοήθεια σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, ελπίδα για βοήθεια και ανακούφιση): 18 άτομα, με ποσοστό 40%

2) Συναισθηματικά (π.χ. χαρά, ψυχική ισορροπία, ηθική ικανοποίηση, θετική ανταπόκριση από εξυπηρετούμενους): 11 άτομα, με ποσοστό 24,4%

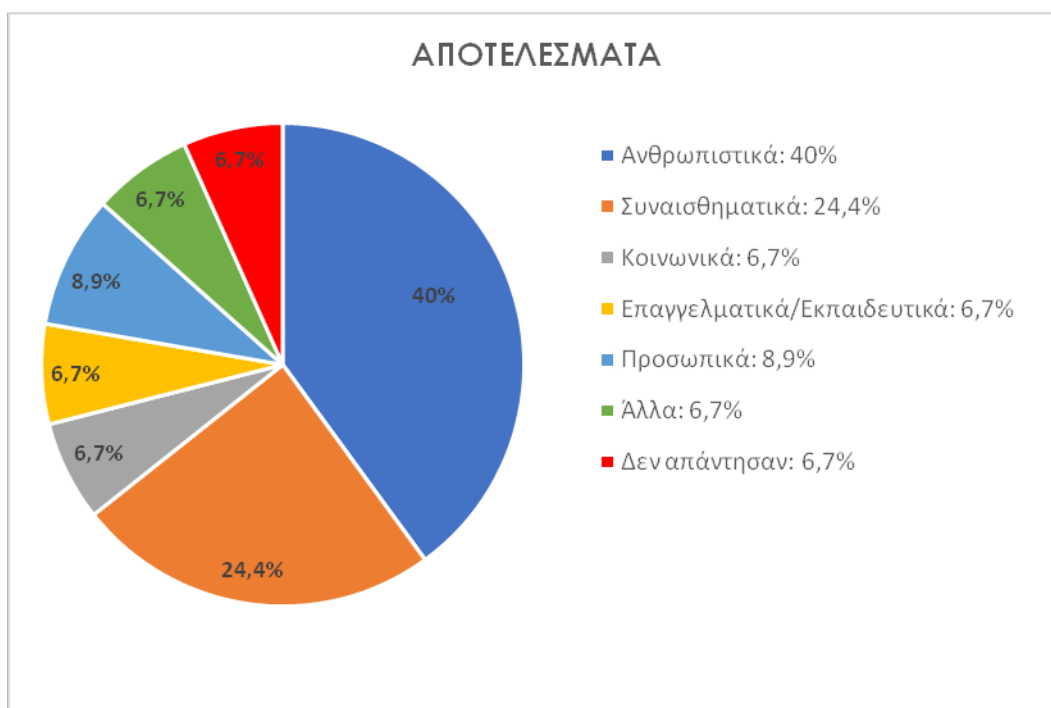
3) Κοινωνικά (π.χ. αλληλεπίδραση μέσω ομάδας, ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων): 3 άτομα, με ποσοστό 6,7%

4) Επαγγελματικά/Εκπαιδευτικά (π.χ. εξέλιξη επαγγελματικά ή εκπαιδευτικά): 3 άτομα, με ποσοστό 6,7%

5) Προσωπικά (π.χ. αυτό-βελτίωση, ανάπτυξη αυτοεκτίμησης): 4 άτομα, με ποσοστό 8,9%

6) Άλλα (π.χ. επιθυμία διάδοσης ιδέας εθελοντισμού): 3 άτομα, με ποσοστό 6,7%

7) Δεν απάντησαν: 3 άτομα, με ποσοστό 6,7%

Γράφημα 6.12: Αποτελέσματα εθελοντικής δράσης συμμετεχόντων στην έρευνα

3.8 Αν θα σύστηναν την εθελοντική προσφορά σε άλλα άτομα:

- 40 άτομα απάντησαν «Ναι», με ποσοστό 100%

3.9 Αν γνωρίζει το περιβάλλον τους ότι είναι εθελοντές στον Ε.Ε.Σ.:

- 39 άτομα απάντησαν «Ναι», με ποσοστό 97,5%
- 1 άτομο απάντησε «Όχι», με ποσοστό 2,5%

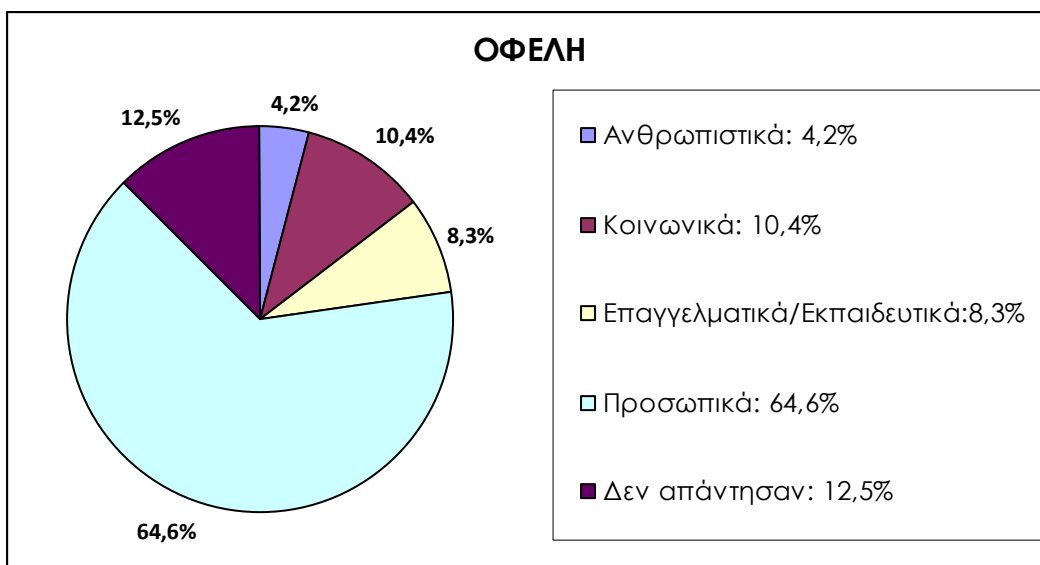

Γράφημα 6.13: Προτροπή για εθελοντική δράση από τους συμμετέχοντες στην έρευνα

3.10 Οφέλη εθελοντικής δράσης:

(*ορισμένα άτομα έδωσαν περισσότερες από μία απάντηση)

- Ανθρωπιστικά (π.χ. σεβασμός στη διαφορετικότητα): 2 άτομα, με ποσοστό 4,2%
- Κοινωνικά (π.χ. αύξηση κοινωνικότητας, ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων): 5 άτομα, με ποσοστό 10,4%
- Επαγγελματικά/Εκπαιδευτικά (π.χ. εξέλιξη γνώσεων): 4 άτομα, με ποσοστό 8,3%
- Προσωπικά (π.χ. αυτοβελτίωση, αύξηση ενσυναίσθησης, αύξηση ευαισθητοποίησης, ανάπτυξη ατομικών δεξιοτήτων, ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων, σωματικά και ψυχικά οφέλη, συναισθηματική ωρίμανση, ικανότητα επίλυσης προβλημάτων, αύξηση παρατηρητικότητας, αύξηση οριοθέτησης): 31 άτομα, με ποσοστό 64,6%
- Δεν απάντησαν: 6 άτομα, με ποσοστό 12,5%

Γράφημα 6.14: Οφέλη εθελοντικής δράσης στους συμμετέχοντες στην έρευνα

Αποτελέσματα LIKERT:

Η κλίμακα LIKERT στο συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο μετράει τις εξής 4 υποκατηγορίες:

- *Κίνητρα που ώθησαν στον εθελοντισμό: Συναισθήματα από την εθελοντική δράση, αξίες και πεποιθήσεις, ελεύθερος χρόνος, κοινωνική εκτίμηση από περιβάλλον (δηλώσεις 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 11)*
- *Οφέλη από εθελοντική δράση: Βελτίωση ατομικών ικανοτήτων, επαγγελματικά οφέλη (εμπειρία και προϋπηρεσία) (δηλώσεις 9, 10)*
- *Προτροπή άλλων στον εθελοντισμό (δήλωση 7)*
- *Λόγοι που διάλεξαν τον Ερυθρό Σταυρό (δηλώσεις 12, 13, 14)*

Κατηγορία 1-δήλωση 1 «Ο εθελοντισμός αποτελεί στάση ζωής»: η πλειοψηφία συμφωνεί

Κατηγορία 1 – δήλωση 2 «Ο εθελοντισμός μου προκαλεί συναισθήματα αυτοεκτίμησης»: η πλειοψηφία συμφωνεί

Κατηγορία 1 – δήλωση 3 «Μέσω του εθελοντισμού απολαμβάνω τη χαρά της προσφοράς»: η πλειοψηφία συμφωνεί

Κατηγορία 1 – δήλωση 4 «Έγινα εθελοντής διότι έχω πολύ ελεύθερο χρόνο»: 13 άτομα ούτε συμφωνούν/ούτε διαφωνούν, κάποιιοι διαφωνούν, κάποιιοι συμφωνούν

Κατηγορία 1 – δήλωση 5 «Απολαμβάνω το θαυμασμό του περιβάλλοντός μου (οικογένεια, φίλοι, γνωστοί) όταν αναφέρω ότι είμαι εθελοντής»: 17 άτομα ούτε συμφωνούν/ούτε διαφωνούν, κάποιιοι διαφωνούν, κάποιιοι συμφωνούν

Κατηγορία 1 – δήλωση 6 «Μέσω του εθελοντισμού λαμβάνω περισσότερα από όσα προσφέρω»: η πλειοψηφία συμφωνεί

Κατηγορία 1 – δήλωση 8 «Θα ήθελα να είχα περισσότερο χρόνο ώστε να προσφέρω επιπλέον εθελοντική δράση»: 15 άτομα ούτε συμφωνούν/ούτε διαφωνούν, κάποιιοι συμφωνούν, λιγότεροι διαφωνούν

Κατηγορία 1 – δήλωση 11 «Αν είχα περισσότερο χρόνο θα ήθελα να προσφέρω περισσότερο» η πλειοψηφία συμφωνεί

Κατηγορία 2 – δήλωση 9 «Η εθελοντική δράση έχει βελτιώσει πολλές από τις ικανότητές μου»: η πλειοψηφία συμφωνεί

Κατηγορία 2 – δήλωση 10 «Μέσω του εθελοντισμού κερδίζω εμπειρία και προϋπηρεσία»: η πλειοψηφία συμφωνεί

Κατηγορία 3 – δήλωση 7 «Θα ήθελα να προτρέψω κι άλλους ανθρώπους να αναλάβουν εθελοντική δράση»: η πλειοψηφία συμφωνεί

Κατηγορία 4 – δήλωση 12 «Επέλεξα τον εθελοντισμό στον Ερυθρό Σταυρό γιατί μου ταίριαζαν οι τομείς εθελοντισμού που διαθέτει»: η πλειοψηφία συμφωνεί

Κατηγορία 4 – δήλωση 13 «Επέλεξα τον εθελοντισμό στον Ερυθρό Σταυρό διότι ένιωθα ασφάλεια σε έναν φορέα με μεγάλη ιστορία»: η πλειοψηφία συμφωνεί

Κατηγορία 4 – δήλωση 14 «Επέλεξα τον εθελοντισμό στον Ερυθρό Σταυρό διότι είναι πολύ οργανωμένες οι δράσεις και τα τμήματα εθελοντών»: η πλειοψηφία συμφωνεί

6.2 Συμπεράσματα και Συζήτηση

Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν διά ζώσης και συμπληρώθηκαν από 40 ενεργούς εθελοντές του Τμήματος Κοινωνικής Πρόνοιας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, του Παραρτήματος Θεσσαλονίκης.

Η πλειοψηφία των εθελοντών που συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο έχει ηλικία από 36 ετών και άνω (με ποσοστό 52,5%). Ως προς το μορφωτικό επίπεδο, το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (55%) είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και άνω. Ως προς τη μεταβλητή του φύλου, η πλειοψηφία είναι γυναίκες (με ποσοστό 90%). Γενικότερα, είναι συχνότερο φαινόμενο να συναντάμε γυναίκες που ασκούν εθελοντική δράση σε εθελοντικές οργανώσεις, πιθανότατα λόγω του προφίλ τους που είναι πιο στενά συνδεδεμένο με τη φροντίδα και την προσφορά (“Ο εθελοντισμός, οι γυναίκες και το Women on Top”). Πολλές έρευνες έχουν δείξει πως οι γυναίκες εθελόντριες είναι περισσότερες των ανδρών εθελοντών (Bussell & Forbes 2002; Independent Sector 1998). Ο Clary και οι συνεργάτες του (1998) ανέλυσαν δεδομένα ερευνών σχετικά με τον εθελοντισμό στις Η.Π.Α. και διερεύνησαν το ρόλο των κινήτρων σε σχέση με τις διαφορές φύλου, καταλήγοντας στο συμπέρασμα πως οι γυναίκες απέδιδαν περισσότερη σημασία από ότι οι άνδρες σε 6 κατηγορίες κινήτρων: αξίες, κατανόηση, κοινωνικοποίηση, καριέρα, προστατευτικότητα, βελτιστοποίηση (“*Understanding Volunteers’ Motivations*”).

Ως προς τις ερωτήσεις που αφορούσαν το κατά πόσο οι εθελοντές εργάζονταν όταν ξεκίνησαν την εθελοντική τους δράση και εάν εργάζονται τώρα, προέκυψαν τα παρακάτω ευρήματα: Η πλειοψηφία των εθελοντών που συμμετείχαν δεν εργάζεται την παρούσα χρονική περίοδο που συμπλήρωσε το ερωτηματολόγιο ενώ όταν ξεκίνησαν την εθελοντική τους δράση, ήταν εργαζόμενοι περισσότερα άτομα από ότι είναι τώρα. Παρατηρούμε λοιπόν αύξηση στο ποσοστό των μη εργαζόμενων συγκρίνοντας το τότε και το τώρα, το οποίο είτε δηλώνει αύξηση στο ποσοστό ανεργίας είτε σε συνταξιοδότηση εθελοντών. Σε συνδυασμό με την κοινωνική και οικονομική κρίση στην Ελλάδα που σχολιάστηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο (κεφ. 3) και την αύξηση της ανεργίας τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας, η αύξηση αυτή που παρατηρείται στο ποσοστό των εθελοντών που εργάζονταν όταν ξεκίνησαν την εθελοντική τους δράση ενώ τώρα όχι, ήταν έως ένα βαθμό αναμενόμενη. Άλλωστε, όπως σχολιάστηκε και νωρίτερα, η μη εργασία κατά την εθελοντική δράση προκαλεί κίνητρα στους εθελοντές καθώς αρχικά υπάρχει ελεύθερος χρόνος και παράλληλα δίνεται η δυνατότητα για κοινωνικοποίηση (που έως ένα βαθμό απουσιάζει λόγω έλλειψης εργασίας) και για περαιτέρω εκπαίδευση και εργασιακή εμπειρία. Όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα, σε μελέτη της κας Παπαγεωργίου (2015) η αλληλεγγύη και η προσφορά αποτελούν μία θετική μορφή εκτόνωσης των αρνητικών συνεπειών

που προκύπτουν σε περιόδους κρίσης. Ως προς τους εθελοντές που είναι συνταξιούχοι, έχει παρατηρηθεί πως ο εθελοντισμός αυξάνει την ικανοποίηση ζωής καθώς δίνεται η δυνατότητα να γίνουν μέλη ενός εθελοντικού κοινωνικού δικτύου και να αξιοποιήσουν ενεργά τον ελεύθερο τους χρόνο (“Motivating Volunteers”).

Από το ερωτηματολόγιο προκύπτει ότι περίπου το ένα τρίτο των εθελοντών δραστηριοποιείται και σε άλλο φορέα εθελοντικής προσφοράς, γεγονός το οποίο πιθανόν συνάδει με γενικότερα αισθήματα ευαισθητοποίησης και προσφοράς που συναντάμε στα συγκεκριμένα άτομα.

Σημαντικό εύρημα αποτελεί πως όλοι οι εθελοντές ανεξαιρέτως (100%) ανέφεραν πως θα σύστηναν την εθελοντική προσφορά και σε άλλα άτομα, το οποίο υποδηλώνει θετικό αντίκτυπο της εθελοντικής δράσης στη ζωή τους. Επιπρόσθετα, το φιλικό και οικογενειακό περιβάλλον της συντριπτικής πλειοψηφίας των συμμετεχόντων (με ποσοστό 97,5%) γνωρίζει για την εθελοντική τους δράση και ανταποκρίνεται θετικά σε αυτή. Το συγκεκριμένο γεγονός πιθανότατα λειτουργεί ενισχυτικά στην απόφαση τους να ξεκινήσουν και να συνεχίσουν την εθελοντική τους δράση, να λαμβάνουν ικανοποίηση και άλλα θετικά συναισθήματα από αυτή καθώς και να τη συστήνουν σε άλλα άτομα.

Η αξιολόγηση των κινήτρων που χαρακτηρίζουν και ωθούν τους εθελοντές σε εθελοντική δραστηριότητα πραγματοποιείται με βάση τη θεωρία του Περικλή Πολυζωΐδη (2006), στην οποία αναφερθήκαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο (κεφ. 1.4). Συγκεκριμένα, τα κίνητρα κατηγοριοποιούνται σε α) αλtruιστικά, β) εγωκεντρικά και γ) κίνητρα αίσθησης υποχρέωσης. Ως προς τα κίνητρα που αξιολογούν οι εθελοντές ότι τους ώθησαν σε εθελοντική προσφορά το μεγαλύτερο ποσοστό των κινήτρων αυτών είναι αλtruιστικά, με ποσοστό 68,6%. Ενδεικτικά αλtruιστικά κίνητρα αυτών που αναφέρουν οι εθελοντές είναι η διάθεση προσφοράς που τους διακρίνει, η ανάγκη να βοηθήσουν το συνάνθρωπο και η ενσυναίσθηση. Ακολουθούν τα εγωκεντρικά κίνητρα με ποσοστό 29,5%, με ενδεικτικά αυτών την επιθυμία απόκτησης προϋπηρεσίας και την εξάσκηση στο αντικείμενο σπουδών τους, την ανάγκη τους για κοινωνικοποίηση και ανάπτυξη των κοινωνικών τους δεξιοτήτων και την ανάγκη τους να αξιοποιήσουν δημιουργικά τον ελεύθερό τους χρόνο. Υπάρχουν

ωστόσο και σε μικρό ποσοστό άλλα κίνητρα που αφορούν τη διάθεση συμμετοχής σε μία οργανωμένη προσπάθεια προσφοράς.

Παράλληλα όμως με τα γενικά κίνητρα που τους παρότρυναν σε εθελοντική δράση, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν και για τους λόγους που επέλεξαν συγκεκριμένα τον Ερυθρό Σταυρό για να προσφέρουν εθελοντικά. Οι περισσότεροι εξ αυτών (με ποσοστό 63,4%) γνώριζαν και εκτιμούσαν το έργο του Ε.Ε.Σ., ορισμένοι παροτρύνθηκαν σχετικά από το περιβάλλον τους, φιλικό ή οικογενειακό, που γνώριζε ή ήταν ήδη εθελοντές στον Ερυθρό Σταυρό, άλλοι διακρίθηκαν και εδώ από αλτρουιστικά κίνητρα θέλοντας να προσφέρουν στο συνάνθρωπο μέσα από έναν οργανωμένο φορέα προσφοράς ενώ δεν έλλειψαν και τα εγωκεντρικά κίνητρα με άτομα που ήθελαν να προσφέρουν σε δράσεις συνυφασμένες με το αντικείμενο σπουδών τους. Υπήρξε ωστόσο και μικρό ποσοστό που αναζήτησε και εντόπισε τυχαία το συγκεκριμένο φορέα, άλλοι που ενημερώθηκαν κατά τη φοίτησή τους στο πανεπιστήμιο ενώ υπήρξε και ένα ποσοστό 12,2% που δεν απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση.

Σημαντικό εύρημα που ενισχύει τη θετική αίσθηση της προσφοράς από τους ίδιους τους εθελοντές, είναι τα θετικά συναισθήματα που έχει η συντριπτική πλειοψηφία (95,2%) σχετικά με την εθελοντική τους δραστηριότητα. Τα αποτελέσματα που αξιολογούν ότι έχει η δράση τους είναι κυρίως συναισθηματικά, κοινωνικά, επαγγελματικά-εκπαιδευτικά και προσωπικά σε ποσοστό απαντήσεων 46,7%, έπειτα αλτρουιστικά σε ποσοστό απαντήσεων 40% ενώ υπήρξαν και εθελοντές που δε διευκρίνισαν τα αποτελέσματα. Ως προς τα οφέλη που αξιολογούν ότι έχει η δράση τους στους ίδιους, διακρίνονται σε εγωκεντρικά (κοινωνικά, επαγγελματικά-εκπαιδευτικά, προσωπικά) με ποσοστό 83,3% και ακολουθούν τα αλτρουιστικά με ποσοστό 4,2%. Το 12,5% των ερωτηθέντων δεν απάντησε σε αυτή την ερώτηση. Τα παραπάνω ευρήματα που αποδεικνύουν το θετικό αντίκτυπο που έχει η εθελοντική δραστηριότητα στη ζωή των εθελοντών, επιβεβαιώνουν τις θεωρίες των Μανουσέλη (2017) και Πολυζωΐδη (2006) που αναφέρθηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο (κεφ. 1.2) αναφορικά με τη θετική επίδραση του εθελοντισμού και πως αυτός επηρεάζει την ισορροπία στη ζωή των εθελοντών αλλά και τα οφέλη που αποτυπώνονται σε ολόκληρη την κοινωνία.

Συμπερασματικά και αφού παρατέθηκαν οι απαντήσεις των εθελοντών που ερωτήθηκαν, μπορούμε να πούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων διακρίνεται από αλτρουιστικά κίνητρα ως προς τη γενικότερη απόφασή τους να γίνουν εθελοντές. Το παραπάνω εύρημα συνάδει με τη γενικότερη πεποίθηση ότι τα άτομα που επιλέγουν την εθελοντική προσφορά χαρακτηρίζονται από ευαισθησία και έντονη επιθυμία να προσφέρουν στο συνάνθρωπο με πρωταρχικό στόχο την ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου αλλά και από την αντίληψη ότι με την προσφορά υπάρχει η δυνατότητα να αλλάξει η ατομικιστική μας κοινωνία (Λ. Αποστολίδης & Σ. Παπασπυρόπουλος, 2002). Όπως άλλωστε αναφέρθηκε και στην αρχή αυτής της εργασίας, έτσι γεννήθηκε και η ιδέα του εθελοντισμού γενικότερα αλλά και η ιδέα σύστασης του Ερυθρού Σταυρού ειδικότερα.

Ως προς τα εγωκεντρικά κίνητρα που ακολουθούν των αλτρουιστικών, θεωρώ πως οφείλουμε να τα εξετάσουμε όχι με τη στενή έννοια του όρου «εγωκεντρικά». Η επιθυμία κοινωνικοποίησης σε έναν εθελοντικό φορέα, εξέλιξης προσωπικών δεξιοτήτων και απόκτησης περαιτέρω εκπαιδευτικών και επαγγελματικών γνώσεων δεν ακυρώνει το αποτέλεσμα της εθελοντικής δραστηριότητας. Αντιθέτως, παράλληλα με τα αποτελέσματα που φαίνονται κυρίως στους εξυπηρετούμενους, μπορούμε να διακρίνουμε άτομα και πολίτες εθελοντές που επιλέγουν να προσφέρουν χρόνο και ενέργεια στο να βελτιωθούν κοινωνικά και προσωπικά και να αναλάβουν δράση σε ένα χώρο που αναμφισβήτητα έχει αντίκτυπο και στις ζωές άλλων ανθρώπων αλλά και την κοινωνία. Η λέξη κλειδί εδώ είναι η «επιλογή» που κάνουν αυτά τα άτομα ώστε να κατευθύνουν την ενέργειά τους και τον ελεύθερό τους χρόνο σε δραστηριότητες προσφοράς, συνδυάζοντας την υποστήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων με τη διάθεση αυτό-βελτίωσης και αυτό-εξέλιξης που τους διακρίνει.

Συγκεκριμένα ως προς το Τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού του Τμήματος Θεσσαλονίκης και τη συμμετοχή εθελοντών σε αυτό, είναι σημαντικό πιστεύω να κοιτάξουμε τα χρόνια που προσφέρουν οι εθελοντές, την αφοσίωσή τους σε αυτό που κάνουν και την καθοδήγηση που λαμβάνουν από σπουδαίους επαγγελματίες (εργαζόμενοι Τμήματος Κοινωνικής Πρόνοιας), που ακούραστα εδώ και χρόνια υποστηρίζουν και εκπαιδεύουν τις ομάδες πολιτών που επιλέγουν να κάνουν τη διαφορά μέσω της προσφοράς στο συνάνθρωπο.

Τα συμπεράσματα που παρατέθηκαν και προέκυψαν από τα διανεμηθέντα ερωτηματολόγια της παρούσας εργασίας, συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό με τα αποτελέσματα των εργασιών/ερευνών που σχολιάστηκαν στον κεφάλαιο 4 και αφορούν επίσης σε κίνητρα και πεποιθήσεις σχετικά με τον εθελοντισμό. Παρατηρούμε επομένως σημαντική συνέπεια στα ευρήματα και συνεπώς σε μεγάλο βαθμό επιβεβαίωση των όσων έχουν αποδειχθεί και από άλλες μελέτες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- 1) Αλεξίου, Θ. (2 Σεπτεμβρίου, 2015). Η φιλανθρωπία της σιωπής και της (συν)ενοχής. *Ατέχνως*. Ανακτήθηκε στις 14 Μαρτίου 2019 από <https://atexnos.gr/%CE%B7-%CF%86%CE%B9%CE%BB%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%89%CF%80%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%83%CE%B9%CF%89%CF%80%CE%AE%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5/>
- 2) Αποστολίδης Θ.Λ. & Παπασπυρόπουλος Γ. Σ. (2002). *Το εθελοντικό κίνημα στην Ελλάδα και η κοινωνία των πολιτών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- 3) Δαρζέντα, Κ. *Η συμμετοχή των δύο φύλων στους κοινωνικούς και πολιτιστικούς φορείς. Ελεύθερος χρόνος και πολιτιότητα (citizenship)*. (Διπλωματική εργασία). Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού.
- 4) Κρητικός, Α. (2010). *Παράγοντες αλλαγής των κοινωνικών κρατών την εποχή της παγκοσμιοποίησης: Συντάξεις και πολιτικές απασχόλησης*. Αθήνα: Νήσος.
- 5) Μαγνήσαλη, Ε. (2015). *Ο Εθελοντισμός και η κοινωνική προσφορά στην Ελλάδα της Οικονομικής Κρίσης*. (Πτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγική Σχολή, Τμήμα Νηπιαγωγών. Φλώρινα.
- 6) Μανουσέλης, Σ. (14 Ιανουαρίου, 2017). Η βιοπολιτική του εθελοντισμού. *Η εφημερίδα των συντακτών*. Ανακτήθηκε στις 14 Μαρτίου 2019 από https://www.efsyn.gr/epistimi/mihanes-toy-noy/96348_i-biopolitiki-toy-ethelontismoy
- 7) Μαυραντζά, Σ. (2019). *Γυναίκες με εθελοντική προσφορά στην κοινωνία μέσα από μεγάλους οργανισμούς*. Ανακτήθηκε στις 15 Απριλίου 2019 από <https://www.cnn.gr/oikonomia/insights/story/55406/ethelontismos>
- 8) Μωραϊτη, Β. (2016). *Εθελοντισμός. Εθελοντική Δραστηριότητα στην Ελλάδα*. (Πτυχιακή εργασία). Α.Ε.Ι. Πειραιά, Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας. Πειραιάς.

- 9) Παπαγεωργίου, Ν. (2015). Οικονομική κρίση και κοινωνική αλληλεγγύη: Ο ρόλος των γυναικών. *Σύνθεσις, Τόμος 4 (τεύχος 2)*. Ανακτήθηκε στις 29 Μαρτίου 2019 από <http://ejournals.lib.auth.gr/synthesis/article/view/5186>
- 10) Περράκη, Ε.Ε. (2018). *Επιτόπια έρευνα σε μια Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία: εθελοντισμός ή φιλανθρωπία*. (Μεταπτυχιακή εργασία). Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας. Αθήνα.
- 11) Πεσματζόγλου, Σ. (2012). Εθελοντισμός και η συγκυρία της κρίσης. *Εναρκτήρια ομιλία στο συνέδριο για τα 80 χρόνια από την ίδρυση του Σώματος Ελληνικού Οδηγισμού, 19 Οκτωβρίου 2012. Σύγχρονα θέματα: τριμηνιαία έκδοση επιστημονικού προβληματισμού και παιδείας* (σσ. 111-115, 118-119). Εκδόσεις Νίκος Αλιβιζάτος, Γρηγόρης Ανανιάδης, Στέφανος Πεσματζόγλου.
- 12) Πολυζώιδης, Π. (2006). *Εθελοντισμός στην Κοινωνική Προστασία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- 13) Πολυχρονίου, Χ. (2001). Η ιδεολογία του εθελοντισμού: Μία κριτική. *Περιοδικό «Θέσεις», 37 έτη έκδοσης (τεύχος 146)*. Ανακτήθηκε στις 14 Μαρτίου 2019 από http://www.theseis.com/index.php?option=com_content&task=view&id=759
- 14) Προκοπίου Σιβένα, Σ. (2013). *Οι αντιλήψεις των εθελοντών ως βασικός παράγοντας της κοινωνικής προσφοράς και της ενίσχυσης του κοινωνικού έργου*. (Μεταπτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Διατμηματικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων. Θεσσαλονίκη.
- 15) Ρόμπολης Σ. (2013). *Οικονομική Κρίση και Κοινωνικό Κράτος. Από το κράτος πρόνοιας στο κράτος φιλανθρωπίας*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο
- 16) Στασινοπούλου Ο. (1990). *Κράτος Πρόνοιας. Ιστορική εξέλιξη-Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Gutenberg
- 17) Τσολακίδου ,Σ. (2018). *Εθελοντισμός και Κοινωνική Αλληλεγγύη*. (Πτυχιακή εργασία). Πάντειος, Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής. Αθήνα.

- 18) Akintola, O. (2011). What motivates people to volunteer? The case of volunteer AIDS caregivers in faith-based organizations in KwaZulu-Natal, South Africa. *Health Policy and Planning*. pp. 53-62. doi: 10.1093/heapol/czq019
- 19) Barron, P., Rihova, I. (2011). Motivation to volunteer: A case study of the Edinburgh International Magic Festival. *International Journal of Event and Festival Management*. Pp. 202-217. doi: 10.1108/17582951111170281
- 20) Burns, J. D. (2011). Motivations to volunteer and benefits from service learning: an exploration of marketing students. *Journal for Advancement of Marketing Education, Vol. 18*. Retrieved April 15, 2019 from <http://www.mmaglobal.org/publications/JAME/JAME-Issues/JAME-Summer-2011/JAMESummer2011v.18p.10-23-1.pdf>
- 21) Dr Gidron, B. (1978). Volunteer work and its rewards. *Volunteer Administrations, Vol XI*. Retrieved April 15, 2019 from https://www.researchgate.net/publication/12989435_Volunteer_Work_and_Its_Rewards
- 22) Duguid, F., Schugurensky, M., Schugurensky, D. (2013). *The knowledge economy and education. Volunteer Work, Informal Learning and Social Action*. The Netherlands: Sense Publishers. Retrieved April 15, 2019 from <https://www.sensepublishers.com/media/1608-volunteer-work-informal-learning-and-social-action.pdf>
- 23) Dyson, S. (2019). *The 5 Types of Volunteer Programs & How to Pick the Right One*. Retrieved from <https://www.gooverseas.com/blog/five-types-volunteer-programs-and-how-find-right>
- 24) Giuseppe, P. (2012). *Volunteering Charter. European charter on the rights and responsibilities of volunteers*. Belgium: European Youth Forum. Retrieved April 15, 2019 from http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/volunteering_charter_en.pdf
- 25) Istead, K. (2019). *5 Types of Volunteering (And where to Do It)*. Retrieved March 18, 2019 from <http://www.studentworldonline.com/article/5-types-of-volunteering-and-where-to-do-it/525/>
- 26) Maisonneuve J. (2001). *Εισαγωγή στην Ψυχοκοινωνιολογία*. Αθήνα: Τυπωθήτω

- 27) Papadakis, K., Griffin, T., Frater, J. (2019). Understanding Volunteers' Motivations. Retrieved from https://www.fs.fed.us/ne/newtown_square/publications/technical_reports/pdfs/2005/326papers/papadakis326.pdf
- 28) Riemer, A. H., Dorsch D. K., Hoeber, L. (2019). Motivations for Volunteering with Youth-Oriented Programs. Retrieved from http://www.imaginecanada.ca/sites/default/files/www/en/library/kdc-cdc/motivations_for_volunteering.pdf
- 29) Rosendal Jensen, N. (2015). Voluntary Work And Youth Unemployment - Contributions from the Conference on VERSO. *Cursiv. Department of Education Aarhus University 2015, Vol.15*. Retrieved April 15, 2019 from http://edu.au.dk/fileadmin/edu/Cursiv/Cursiv_15_www.pdf
- 30) Shye, S. (2019). *The Motivation to Volunteer: A System Quality of Life Theory*. Retrieved March 4, 2019 from https://www.researchgate.net/publication/225481095_The_Motivation_to_Volunteer_A_Systemic_Quality_of_Life_Theory
- 31) Skelly, J. (2019). Motivating Volunteers. Retrieved from <http://www.unce.unr.edu/publications/files/cd/2000/FS0030.pdf>
- 32) Stukas, A., Snyder, M., Clary, E.G.. (2016). Understanding and Encouraging Volunteerism and Community Involvement. *The Journal of Social Psychology, 90*. pp. 243-255. doi: 10.1080/00224545.2016.1153328
- 33) Thoits, A. P., Hewitt, L.. (2001). Volunteer Work and Well-Being. *Journal of Health and Social Behavior 2001, Vol 42*. Retrieved April 10 2019, from <http://www.asanet.org/sites/default/files/savvy/images/members/docs/pdf/featured/volunteer.pdf>
- 34) 1877-2007 130 χρόνια, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, όσο υπάρχουν άνθρωποι
- 35) Γυναίκα & Εθελοντισμός (χ.η.). Ανακτήθηκε από <http://www.xen.gr/women-volunteering/>
- 36) Γυναίκες Εθελόντριες. (2014, 6 Οκτωβρίου). Ανακτήθηκε από <https://www.emprosnet.gr/article/64763-gynaikes-ethelontries>
- 37) Ο εθελοντισμός, οι γυναίκες και το Women on Top. (2018, 31 Οκτωβρίου). Ανακτήθηκε από <https://www.protagon.gr/themata/o-ethelontismos-oi-gynaikes-kai-to-women-on-top-44341716272>

- 38) Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών και Διασωστών Νέας Σμύρνης (2008). *Ερυθρός Σταυρός, Θεμέλιο του Ανθρωπισμού*. Πάτρα, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
- 39) 5 different types of volunteering activities. (2012, November 30). Retrieved from <http://www.volunteerweekly.org/types-of-volunteering-activities/>
- 40) Seven Types of Volunteer Work. (χ.η.). Retrieved from <https://www.raptim.org/types-of-volunteer-work/>
- 41) The benefits of volunteering. Retrieved from <https://www.basingstoke.gov.uk/content/page/24097/Do%20your%20bit%20volunteer%20Insert%20-%20benefits%20of%20volunteering.pdf>
- 42) Volunteering in the European union. (2010, February 17). Retrieved from http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/doc1018_en.pdf

Παράρτημα

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1.1 Ηλικία:

1.2 Φύλο:

1.3 Τόπος Κατοικίας:

2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

2.1. Βαθμίδα Εκπαίδευσης:

Απόφοιτος/η Λυκείου

Απόφοιτος/η ΑΕΙ/ΤΕΙ

Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος

Άλλο:

2.2. Είστε εργαζόμενος/η την παρούσα χρονική περίοδο?

Ναι

Όχι

2.2^Α. Αν απαντήσατε **Ναι**, τότε συμπληρώστε παρακάτω:

Τυπική απασχόληση

ή

Άτυπη απασχόληση

Πλήρες ωράριο

ή

Μερική απασχόληση

2.3. Όταν ξεκινήσατε την εθελοντική σας δράση, εργαζόσασταν?

Ναι

ή

Όχι

3. ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

.....
.....

3.5 Πόσα χρόνια είστε εθελοντής / εθελόντρια στον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό;
(Σειρά εκπαίδευσης)

.....
.....

3.6 Είστε εθελοντής / εθελόντρια και σε άλλο φορέα;

Ναι Όχι

3.6^A. Αν απαντήσατε Ναι, παρακαλούμε σημειώστε το αντικείμενο εθελοντικής σας δράσης στον άλλο φορέα ή άλλους φορείς που απασχολείστε:

.....
.....
.....
.....
.....

3.7 Ποια πιστεύετε είναι τα αποτελέσματα της εθελοντικής σας δράσης;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3.8 Θα συστήνατε την εθελοντική προσφορά και σε άλλα άτομα;

Ναι Όχι

3.9 Γνωρίζει το περιβάλλον σας (οικογενειακό, φιλικό, κά.) ότι είστε εθελοντής στον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό;

Ναι Όχι

Δηλώσεις	Συμφωνώ έντονα	Συμφωνώ	ούτε Συμφωνώ / ούτε Διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ έντονα
1. Ο εθελοντισμός αποτελεί στάση ζωής					
2. Ο εθελοντισμός μου προκαλεί συναισθήματα αυτοεκτίμησης					
3. Μέσω του εθελοντισμού απολαμβάνω τη χαρά της προσφοράς					
4. Έγινα εθελοντής διότι έχω πολύ ελεύθερο χρόνο					
5. Απολαμβάνω το θαυμασμό του περιβάλλοντός μου (οικογένεια, φίλοι, γνωστοί) όταν αναφέρω ότι είμαι εθελοντής					
6. Μέσω του εθελοντισμού λαμβάνω περισσότερα από όσα προσφέρω					
7. Θα ήθελα να προτρέψω κι άλλους ανθρώπους να αναλάβουν εθελοντική δράση					
8. Θα ήθελα να είχα περισσότερο χρόνο ώστε να προσφέρω επιπλέον εθελοντική δράση					
9. Η εθελοντική δράση έχει βελτιώσει πολλές από τις ικανότητές μου					
10. Μέσω του εθελοντισμού κερδίζω εμπειρία και προϋπηρεσία					
11. Αν είχα περισσότερο χρόνο, θα					

ήθελα να προσφέρω περισσότερο					
12. Επέλεξα τον εθελοντισμό στον Ερυθρό Σταυρό γιατί μου ταίριαζαν οι τομείς εθελοντισμού που διαθέτει					
13. Επέλεξα τον εθελοντισμό στον Ερυθρό Σταυρό διότι ένιωθα ασφάλεια σε έναν φορέα με μεγάλη ιστορία					
14. Επέλεξα τον εθελοντισμό στον Ερυθρό Σταυρό διότι είναι πολύ οργανωμένες οι δράσεις και τα τμήματα εθελοντών					

Σας ευχαριστούμε πολύ για τη συμμετοχή σας!